

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1053

23. LIPNJA 2023. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

**Hrvatska nam
izgradila dom**

SADRŽAJ

6

Premijeri Hrvatske i Srbije
na otvorenju *Hrvatskog doma*
– *Matice* u Subotici

**Novi korak
u relaksaciji odnosa**

10

U HNK-u Osijek predstavljen
elaborat o ponovnom osnutku
Drame na hrvatskom jeziku

**Prvi korak
povijesnog procesa**

12

Josip Jurca, voditelj Velikog
tamburaškog orkestra HKPD-a
Matija Gubec iz Rume
U srcu mi zvoni tambura

20

Dužijanica malenih 2023.

Mali čuvari velikog blaga

30

Godišnji koncert Dječjeg folklornog
ansambla HKC-a
Bunjevačko kolo iz Subotice

**»Okreni se
moje kolo malo«**

34

Obljetnica uspostave Srijemske
biskupije i Đakovačko-osječke
metropolije

**Desetljeće i pol
samostalnosti**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Josip Stantić (zamjenik predsjednika), Branimir Kuntić, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav Đaković, Josip Dumendžić i Tomislav Vuković

RAVNATELJ:

Ladislav Suknović
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Ivana Petrekanić Sič
(koordinatorka dopisne službe)
dr. sc. Jasminka Dulić
(novinarka, urednica političke rubrike)
Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)
Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)
Zvonko Sarić
(novinar)
Jelena Dulić Bako
(novinarka)
Suzana Darabašić
(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
KOMERCIJALISTICA:
Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

**Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju**

Premijerski susret

Premijer Vlade Hrvatske **Andrej Plenković** danas dolazi u Srbiju. Bit će to prvi Plenkovićev posjet Srbiji, jednoj zemlji regije u koju hrvatski premijer još nije kročio. Ali, Plenković u Srbiju ne dolazi na poziv, po dužnosti sebi ravne, premijerke Vlade Srbije **Ane Brnabić**, već na poziv Hrvatskog nacionalnog vijeća i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Razlog je otvorenje *Hrvatskog doma – Matice*, čiju je gradnju financirala Vlada Hrvatske.

No, budući da je riječ o posjetu na najvišoj razini i da je riječ o Hrvatskoj i Srbiji, susjedima čiji politički odnosi i unutarnja previranja (koja uvijek nekako potkače i Srbe u Hrvatskoj i Hrvate u Srbiji) uvijek izazivaju pozornost, i ovaj Plenkovićev posjet prelazi okvire hrvatske manjine u Srbiji i postao je proteklih dana medijska i politička tema u Hrvatskoj. I dok u Hrvatskoj desnica, politički centar i lijevo orijentirane stranke imaju suprotna stajališta o Plenkovićevu posjetu susjednoj državi u Srbiji, dolazak hrvatskog premijera nije u prvom planu. Potisnule su ga nepetosti na Kosovu, zategnuti odnosi s Bruxellesom, prosvjedi...

Ovo jeste prvi Plenkovićev posjet Srbiji, ali mu neće Subotica biti prvo mjesto suseta sa srbijanskom premijerkom Brnabić. Dvoje premijera susreli su se u Zagrebu, a kao što je u Subotici povod hrvatska manjina, tako je u Zagrebu Brnabićeva boravila na poziv srpske zajednice. No, prije toga primljena je u Banskim dvorima, zgradi koja je sjedište Vlade Hrvatske. Plenković u Nemanjinu 11 ovoga pute neće. Kao što se neće vidjeti ni s predsjednikom **Aleksandrom Vučićem**.

Ali to svakako ne umanjuje značaj njegova posjeta Srbiji. Iz dva razloga. Prvo, nastavlja se susreti i razgovori političkih dužnosnika dviju zemalja, iako za sada nemaju službeni karakter. Možda do sada bez velikih konkretnih rezultata i pomaka u područjima koja su na stolu bila koncem travnja u Zagrebu, ali razgovara se. Pa će možda za početak ponovno krenuti vlak za Zagreb, a onda na red stići i ona malo teža pitanja. A nije da ih nema.

I drugo, snažna je to poruka da Hrvati u Srbiji iza sebe imaju državu Hrvatsku, kao potporu ne samo kada trebaju financijsku pomoć već i da ih treba zaštititi kao manjinu.

Čekamo i nastavak.

Z. V.

DSHV: Nastavak memorandumskih politika i praksi

Memoranduma o suradnji između Matice srpske i Nacionalnog vijeća bunjevačke nacionalne manjine, koji je potpisan u utorak, 19. lipnja, u Subotici, na dan rođenja **Ivana Antunovića**, nastavak je manipulacije i po Hrvate štetnog djelovanja, navedeno je u priopćenju DSHV-a.

»U nju su se odavno upustili jedna od najvažnijih kulturnih institucija većinskog naroda i 'Savit' na čelu sa stipendisticom hrvatske stranke, a u čijem je središtu lik biskupa Ivana Antunovića. On (Antunović) se opetovano stavlja u povijesni kontekst kojemu nije bio dio. Ključna osoba hrvatskoga narodnog preporoda u Ugarskoj, koja je upravo zbog toga što je bila u središtu umreženih nastojanja više slavenskih naroda za traženjem sebe u velikoj državi u središtu Europe, jasno kazala za 'Bunjevacah i Šokacah' da se 'danas vole nazivati Hrvatima', od skora se krivo, maliciozno i politikantski trga iz hrvatskoga konteksta. Čini se to kako bi se napakostilo onoj svijesti koja svjedoči koliko je Antunović aktualan i danas i koliko ima nas, Hrvata bunjevačkog i šokačkog roda, koji nastavljamo u suvremenom kontekstu njegovo djelo. Čini to znanstveno-kulturna institucija koja je upravo i nastala na borbi jednog slavenskog naroda za samobitnost u Ugarskoj. Ta institucija ovako prkosi Hrvatima u Srbiji, ona,

koja nikada do sada niti jednim potezom niti praksom nije pokazala da za nju Hrvati, njihova povijest i tekovine ovdje postoje, pozitivno pri tome vrednujući ostale narode na ovom području. Gazi tako Matica srpska i sama Antunovićeve promicanja suradnje Hrvata sa Srbima, koju je narodno-politički pokret njegovih sljedbenika zdušno podržavao«, navodi se u priopćenju DSHV-a koje potpisuje predsjednik stranke **Tomislav Žigmanov** i dalje navodi:

»Ukazujemo i na činjenicu kako će se potpisivanje ovog memoranduma dogoditi neposredno prije najavljenog posjeta predsjednika Vlade Republike Hrvatske **Andreja Plenkovića** Srbiji i Subotici, u kojoj će svečano otvoriti *Maticu – Hrvatski dom*. Prst u oči koji se cijelom hrvatskom narodu ovim potpisivanjem memoranduma gura svakako donosi štetu. Ipak, oni koji misle da ćemo se odreći Antunovića duboko su u krivu. Na ulazu u naše buduće institucionalno središte nalazit će se njegov lik, isti onaj kojem smo mi, Hrvati, postavili prije tri godine u Subotici. Isto onako kako se Antunović ponosno očitovao Hrvatima koncem XIX. stoljeća u daleko nepovoljnijim i zbunjujućim okolnostima, mi ponosno činimo danas, odlučno odbacujući djela sitnih manipulatora identiteta na povijesno-političkoj tržnici, kojima smo očito okruženi.«

DSHV: Hrvati i dalje objekti govora mržnje

Upovodu obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv govora mržnje, 18. lipnja, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini ocijenio je kako Hrvati u Srbiji, na žalost znaju što znači biti objektima govora mržnje i omalovažavanja.

»Hrvati, u svojoj domicilnoj državi Republici Srbiji, na žalost znaju što znači biti objektima govora mržnje i omalovažavanja. Naše je iskustvo kako se on najčešće očituje putem poruka iznesenima na društvenim mrežama, grafitima, skandiranju navijača na utakmicama, a njegove drastične oblike do skora smo gotovo svakodnevno mogli vidjeti u (ne samo) tabloidnim medijima, ali i javno izrečenim riječima pojedinih društvenih čimbenika. Posljedice takve realnosti se ozbiljno osjećaju među Hrvatima u Srbiji. Neke od njih su drastična samoizolacija od sudjelovanja u društvenoj zajednici, te izbjegavanje javnoga svjedočenja svojeg identiteta, uvjerenja, pa sve do samocenzure koja dovodi do zatajivanja vlastita jezika i imena, kako bi se prilagodilo 'mainstreamu'. Ne samo

stoga odlučno ponavljamo kako ne pristajemo na »normaliziranje« praksi govora mržnje. Uporno ćemo ih registrirati i uvijek odlučno odbacivati te isto tako zahtijevati da ne prestanu naporima da se govor mržnje sankcionira«, navodi se u priopćenju DSHV-a.

U ovoj stranci ocjenjuju da se samo uz međusobno poštivanje, uvažavanje razlika, tolerancije drugog i drukčijeg i razumijevanja mogu nadići i riješiti one podjele u društvu koje, među ostalima, generiraju govor mržnje. »Stremimo i gradimo društvo dijaloga, gdje ćemo u zajednici različitosti pronaći motive i razloge za tolerantnu komunikaciju u kojoj će dominirati pozitivni načini imenovanja onih drugih. Vjerujemo da smo za to, uključivanjem predsjednika naše stranke u Vladu Republike Srbije, dobili partnere i među glavnim kreatorima politike u Srbiji. Sa svoje strane, Hrvati će se i nadalje trжитi biti dionicima društvenih odnosa i praksi koje se temelje na odgovornosti za riječi izrečene u području javnosti«, navodi **Tomislav Žigmanov**, predsjednik DSHV-a.

Manjine za bolju suradnju Srbije i Hrvatske

Srbi u Hrvatskoj i Hrvati u Srbiji zajedno će se zalagati za zaštitu i obnovu kulturne baštine hrvatske zajednice u Srbiji i srpske zajednice u Hrvatskoj, razvoj prekogranične suradnje te zajedno poticati obnovu i redovitost rada Međuvladinog mješovitog odbora za zaštitu prava nacionalnih manjina između Hrvatske i Srbije, dogovoreno je na sastanku predstavnika srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj i hrvatske manjine u Srbiji koji je održan u Vukovaru u subotu, 17. lipnja.

Nakon razgovora potpisani su zaključci na temelju *Deklaracije o suradnji Srba iz Hrvatske i Hrvata iz Srbije*, potpisane 5. siječnja 2023. godine u Zagrebu i dugogodišnje suradnje na pitanjima važnim za obje manjinske zajednice i države, Hrvatsku i Srbiju.

U Zaključcima je navedeno i da će se zajednički poticati izravna suradnja i izrada zajedničkih sportskih i kulturnih programa između manjinskih ustanova i udruga u područjima sporta, kulture i umjetnosti. Posebno će se raditi na podizanju kvalitete kulturno-umjetničkih društava, sportskih klubova i dviju nogometnih reprezentacija, s ciljem uključivanja što je moguće većeg broja mladih. Zajednički će se poticati suradnja manjinskih organizacija i škola na području obrazovanja te organizirati ljetne škole i drugi oblici neformalnog obrazovanja i realizirati uzajamni posjeti učenika i učitelja s ciljem obogaćivanja manjinskih programa u obje zemlje.

Dvije manjine radit će i na intenziviranju prekogranične suradnje, kojom će se razvijati gospodarski potencijali, ali

i poticati dijalog o otvorenim pitanjima između Hrvatske i Srbije. U tu svrhu predloženo je formiranje programa ili fonda od strane obje države uz potporu i sudjelovanje Europske unije. Program ili fond bi služio unaprjeđenju životnih uvjeta hrvatske zajednice u Srbiji i srpske u Hrvatskoj, radu njihovih organizacija i ustanova te obnovi i izgradnji željezničke, cestovne, riječne infrastrukture, kao i razmjeni znanja između obrazovnih, znanstvenih i drugih institucija dviju država. S tim će biti upoznate i vlade Hrvatske i Srbije, kao i Europska komisija.

Zaključke su potpisali predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić**, predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**, predsjednik SDSS-a **Milorad Pupovac**, zamjenica predsjednika SNV-a **Dragana Jeckov** i u ime Zajedničkog vjeća općina **Dejan Drakulić**.

Hrvatska riječ na medijskom festivalu

NIU *Hrvatska riječ* sudjelovala je u petak i subotu, 16. i 17. lipnja, na *Media in Time festivalu* 2023. koji je održan u Vinkovcima i Vukovaru. Dvodnevni skup završen je panel raspravom »Manjinski mediji i identitet zajednice«. Fokus je bio na srpskim manjinskim medijima u Hrvatskoj, hrvatskim manjinskim medijima u Srbiji i na radu medija rusinske nacionalne manjine u Hrvatskoj. Govorilo se o financiranju, uvjetima rada, te pri-

jetnjama i drugim neugodnostima s kojima se suočavaju mediji nacionalnih manjina.

Glavna urednica tjednika *Novosti*, koje izdaje Srpsko narodno vijeće, **Andrea Radak** kazala je kako su *Novosti* meta kontinuiranog prozivanja, verbalnih napada, prijetnji i raznih neugodnosti, koji prije svega dolaze od desno orijentiranih stranaka. Glavna i odgovorna urednica *Hrvatske riječi* **Zlata Vasiljević** kazala je kako su Hrvati u Srbiji, za razliku od drugih manjina, pravo na sustavno informiranje na hrvatskom jeziku ostvarili tek 2002. godine. »Broj Hrvata u Srbiji opada, Hrvati su još uvijek nacionalna manjina spram koje postoji određena distanca, te se događa da neki ljudi, iako pripadnici hrvatske manjine, ne žele biti u *Hrvatskoj riječi*. Isto tako, događalo se da nam tijela vlasti uskrate odgovore na neke problemske teme koje smo radili u našem tjedniku«, kazala je urednica *Hrvatske riječi*.

Drugu godinu zaredom na ovom festivalu dodijeljene su i nagrade Hrvatskog društva novinara za lokalno novinarstvo **Siniša Glavašević** i **Anđelko Erceg**.

H. R.

Novi korak u relaksaciji odnosa

Hrvatski premijer Andrej Plenković na svečanom otvorenju Hrvatskog doma – Matice u Subotici, čiju je izgradnju i opremanje u potpunosti financirala hrvatska Vlada. Središnji politički događaj će biti susret Plenkovića s premijerkom Vlade Srbije Anom Brnabić

Na poziv Hrvatskog nacionalnog vijeća i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini hrvatski premijer **Andrej Plenković** će danas (23. lipnja) na Dan hrvatske zajednice u Srbiji nazočiti svečanom otvorenju *Hrvatskog doma – Matice* u Subotici, čiju je izgradnju i opremanje u potpunosti financirala hrvatska Vlada. Novoizgrađeni prostor će u budućnosti biti sjedište Hrvatskog nacionalnog vijeća i Novinsko-izdavačke ustanove *Hrvatska riječ* dok će u staroj zgradi biti proširen prostor za Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Središnji politički događaj će pak biti susret Plenkovića s premijerkom Vlade Srbije **Anom Brnabić**, koji će zapravo biti uzvratni susret nakon što su se premijer i premijerka sastali u Zagrebu 30. travnja kada su oboje prisustvovali Velikoj skupštini Srpskog narodnog vijeća, krovne organizacije srpske manjine u Hrvatskoj.

Dvoje premijera je tada održalo bilateralni sastanak i srpska premijerka je ocijenila da je susret s Plenkovićem bio konkretan i konstruktivan te da se nada da je prvi u nizu, a ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog u Vladi Srbije i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Srbiji **Tomislav Žigmanov** je ovaj događaj nazvao novim valom normalizacije odnosa dviju zemalja. Susret u Subotici bi, očekuje se, trebao biti novi korak u relaksaciji odnosa koja se često najavljuje, ali se odnosi uzburkaju neprimjerenim izjavama najviših dužnosnika, incidentima i drugim događajima.

Zbog tih izjava, ali i nerazriješenih otvorenih pitanja koja su nasljeđe rata iz devedesetih godina oporbene stranke u Hrvatskoj su Plenkovića »ispratili na put« s kritikama i poručile da sa »Srbijom treba razgovarati o svim otvorenim pitanjima«.

U posljednje vrijeme, pak, novi poticaj susretima najviših državnih dužnosnika daju predstavnici srpske manjine u Hrvatskoj i hrvatske manjine u Srbiji, koji ostvaruju uspješnu suradnju dulji niz godina i koji su početkom godine potpisali i *Deklaraciju o suradnji*.

Matić: Kontinuitet u komunikaciji i posjetama

Budući da je dolazak premijera Plenkovića u Srbiju prvi od kada je postao premijerom (2016. godine), izazvao je veliku pažnju medija i nagađanja o tome hoće li se sastati s predsjednikom Srbije **Aleksandrom Vučićem**, na što je Plenković rekao kako takav susret nije predviđen.

Specijalni izaslanik predsjednika Srbije za rješavanje pitanja nestalih s Hrvatskom **Veran Matić**, komentirajući nagađanja medija hoće li se Plenković sastati s predsjednikom Vučićem kazao je kako je ovaj događaj prije svega važan za Hrvate u Srbiji, a da eventualni susret Plenkovića i Vučića treba posebno organizirati i temeljito pripremiti.

»Ovo je posebna prilika, vrlo specijalna i važna posebno za zajednicu Hrvata u Srbiji. Sam događaj treba koristiti u tom smislu, fokusa na razvoj ove zajednice u svim segmentima u nacionalnim i ljudskim pravima, kulturi, obrazovanju, poboljšavanju uvjeta života... uvoditi neku kontroverzu nije primjereno. Susret između predsjednika vlade Plenkovića i predsjednika Vučića sigurno bi otvorio brojna druga pitanja i svakako ga je potrebno temeljno pripremiti. Nadam se da se radi i na pripremama tog susreta, a da ne bude samo na marginama ove ili one manifestacije«, rekao je Matić za *Hrvatsku riječ*.

Na naše pitanje kako ocjenjuje dolazak premijera Plenkovića i susret premijera i premijerke u ovome trenutku i što će on značiti za relaksaciju odnosa između Srbije i Hrvatske, Matić kaže:

»U ovoj godini imamo kontinuitet u komunikaciji i međusobnim posjetima. Mislim da je važno da imamo dinamičniju suradnju na vrhu. Posebno je značajno što predsjednik Vlade Hrvatske Andrej Plenković prvi puta u svom mandatu-mandatima dolazi u Srbiju. Ovo su još uvijek simbolični susreti, više protokolarni, vezani za pozitivne inicijative nastale u vrlo konstruktivnoj, dinamičnoj suradnji Hrvata iz Srbije i Srba iz Hrvatske, ali i to je bolje nego da nema tih posjeta i kontakata«, kaže Matić i dodaje kako je suradnja daleko razvijenija u različitim se-

gmentima društva negoli među vladama i predsjednicima. »Pomalo je paradoksalno da svi segmenti naših društava, posebno privrednika, kulturnih institucija, obrazovnih, sportskih itd... imaju više 'organske' suradnje i komunikacije i to često van državnih institucija nego što surađuju naše vlade i predsjednici naših država. Vjerujem i da će i to doći na red... Važno je da postoje projekti kao što je *Hrvatski dom* oko kojih će se okupljati pozitivne energije«, zaključio je Matić.

Pupovac: Afirmacija prava manjina

Čelnik SNV-a, predsjednik Samostalne demokratske srpske stranke i Plenkovićev glavni koalicijski partner **Milorad Pupovac** je za *Jutarnji list* rekao kako je nedavni posjet premijerke Brnabić Zagrebu bio »iznad očekivanja, bez obzira na to što njezin susret s Plenkovićem nije imao službeni karakter«, tijekom kojeg su se dotaknuli svih tema koje su relevantne za hrvatsko-srpske odnose, te da bi želio da i susret u Subotici bude takav.

»Pogotovo zato što premijer Plenković dolazi u Suboticu koja je središte političkog i kulturnog života Hrvata u Srbiji i utoliko je taj posjet za njega i za hrvatsku Vladu od velike važnosti. Naravno, od velike je važnosti i za hrvatsku zajednicu u Srbiji, čiji je položaj ojačan i ulaskom gospodina Žigmanova u Vladu. Osim dodatne posvećenosti rješavanju otvorenih pitanja i obnovi povjerenja u međusobnim odnosima, očekujem dodatnu afirmaciju prava Hrvata u Srbiji i Srba u Hrvatskoj, te razgovor o ubrzanju procesa europske integracije Srbije i ostale zemlje zapadnog Balkana«, rekao je Pupovac.

Žigmanov: Mali koraci u započetom procesu normalizacije

A što očekuje od susreta Plenković – Brnabić ministar u Vladi Srbije i čelnik DSHV-a Tomislav Žigmanov? Hoće li se sve zadržati na simboličkoj razini ili se mogu očekivati i neki konkretniji rezultati?

Prema njegovoj ocjeni već i sam čin posjeta premijera Plenkovića hrvatskoj zajednici u Srbiji i, u povodu toga, radni susret s premijerkom Brnabić »po sebi je događaj koji pridonosi poboljšanju odnosa i između dviju država i između dvaju naroda«.

»To je iz razloga što smo imali višegodišnje 'sušno' razdoblje institucionalnih oblika komunikacije između visokih predstavnika državnih vlasti, pa se redovitost susreta u kratkom razdoblju – ovo će biti drugi susret predsjednika vlada za manje od dva mjeseca! – zacijelo može ocijeniti pozitivnim. Naravno, svjesni smo da su to mali koraci u započetom procesu normalizacije s obzirom na broj i složenost otvorenih pitanja koji opterećuju međudržavne odnose, no ipak su koraci koji pridonose njihovoj relaksaciji, a za konkretnije rezultate će, čini se, biti potrebno još vremena«, ocjenio je Žigmanov za *Hrvatsku riječ*.

Naime, već godinama se govori o normalizaciji i relaksaciji odnosa, ali se postavlja pitanje – jesu li se odnosi suštinski popravili (ili bar pomjerili u pozitivnom smjeru).

Žigmanov ocjenjuje da se »odnosi ne mogu imenovati prijateljskim ili partnerskim zbog spomenutih neriješenih problema, od kojih se najteži odnose na nedavnu ratnu prošlost, ali se čini da se stvara jedan povoljni ambijent za početak rješavanja istih«.

»Ključni izazov pri tomu je uspostava (izgubljenog) povjerenja između dviju državnih vlasti. Posebno želim istaknuti da političke institucije kulturne samouprave manjinskih zajednica – Hrvata u Srbiji i Srba u Hrvatskoj – svojim djelovanjem potiču i daju posebni obol procesima o kojima je riječ«, kazao je Žigmanov za naš tjednik.

A što će ovaj događaj donijeti hrvatskoj zajednici u Srbiji? Kakve pomake Hrvati u Srbiji mogu očekivati nakon posjeta Plenkovića i njegovog susreta s Brnabić, pitali smo Žigmanova.

»Posjet premijera Plenkovića hrvatskoj zajednici na najbolji način će potvrditi višegodišnju, uznapredovalu, bogatu i plodnu suradnju koju smo ostvarili i čiji smo objekti na planu politika podrške Vlade Hrvatske od kada joj je na čelu Andrej Plenković i zahvaljujući našim nastojanjima. Naravno, bit će to prilika da se razgovara i o nastavku suradnje, napose kada je riječ o kapitalnim projektima hrvatske zajednice i zaštite naših interesa, budući da smo se kvalificirali kao i više nego pouzdani partneri. Kada je riječ o susretu s premijerkom Brnabić, očekujem da se razgovara i o društvenom položaju Hrvata u Srbiji, izazovima s kojima se suočavamo, podršci našim nastojanjima da se uključimo u procese donošenja odluka i na lokalnu te zaštitu od državne intervencije u područje identiteta«, rekao je Žigmanov.

Jasminka Dulić

U susret otvorenju *Matice*

Hrvatska nam izgradila dom

Hrvatski dom – Maticu financirala je, gotovo u cijelosti, Vlada Hrvatske i to s 1.870.629,39 eura zajedno za kupovinu placa i izgradnju kuće. Nalazi se na 1.100 m² rapoređenih na tri etaže u kojoj će biti sjedište Hrvatskog nacionalnog vijeća i Novinsko-izdavačke ustanove Hrvatska riječ

Travanj 2021.

Rujan 2021.

Današnji datum, 23. lipnja, bit će pisan velikim slovima. Pred nama je svečano otvorenje *Hrvatskog doma – Matice* koji će od sada biti novi dom hrvatske manjinske zajednice. Otvorenju će, kako je najavljeno, nazočiti predsjednik Vlade Hrvatske **Andrej Plenković** i predsjednica Vlade Srbije **Ana Brnabić**.

Radovi na kući trajali su pune dvije godine, od lipnja 2021. do lipnja 2023. godine, a tome je prethodilo godinu dana prikupljanja potrebnih građevinskih dozvola.

»Otežavajuća okolnost bila je ta što su sredstva stizala u nekoliko navrata pa smo morali provesti dvanaest javnih nabava, no sretni smo da se, iako s malim prekidima u gradnji, cijeli projekt dovršio za dvije godine posvećenog rada od strane više od stotinu stručnjaka i majstora različitih područja«, naglasila je predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** i pojasnila: »*Hrvatski dom – Matica* nalazi se na 1.100 m² rapoređenih na tri etaže u kojoj će biti sjedište Hrvatskog nacionalnog vijeća i Novinsko-izdavačke ustanove *Hrvatska riječ*. Osim ureda i redakcije, kuća ima dvije reprezentativne dvorane za sastanke i kreativni kutak za različite namjene. U nekoj bliskoj budućnosti, nakon što završimo druge započete projekte – kuću bana **Josipa Jelačića**, Kuću monoštorske župe, prostorije u Beogradu, Baču, Sonti... zgradu *Matice* planiramo pripojiti staroj zgradi Hrvatskog nacionalnog vijeća i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata što će onda i funkcionalno činiti jedinstvenu cjelinu«.

Hrvatski dom – Maticu financirala je gotovo u cijelosti Vlada Hrvatske, i to s 1.870.629,39 eura zajedno za kupovinu placa i izgradnju kuće. Po riječima Jasne Vojnić, u jednom momentu je bilo važno pitanje završetka fasade i kapije prije nadolazeće zime, a naredna faza novaca još nije bila prebačena, te je tada uloženo dodatnih 13.071,58 eura od strane Koprivničko-križevačke županije i 14.404,71 eura iz fonda za prekogranične projekte Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU Republike Hrvatske. Osim toga, u opremanju kuće sudjelovala je i NIU *Hrvatska riječ*.

Poteškoće u gradnji i prikupljanju potrebne dokumentacije najviše su se odnosile na činjenicu

U temeljima kuće

»Na ovome mjestu, 28. travnja 2021. godine, Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji, krovna institucija cijelog hrvatskog naroda na ovim prostorima, postavilo je kamen temeljac za buduću Hrvatsku kuću. Uz potporu naše matične domovine Republike Hrvatske i Vlade Republike Hrvatske, Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji ovim je simboličnim činom postavilo i temelje budućnosti našega naroda na ovim prostorima. Mi smo, poput naših predaka, ovu zemlju natopili molitvama, suzama, znojem i kostima te nas svaka brazda ove zemlje podsjeća na takve uloge. Naš je zavjet bio osigurati budućnost novim naraštajima i pokoljenjima Hrvata koji nakon nas dolaze. Na ovom su mjestu simbolično postavljena tri kamena donesena iz područja iz kojih su Hrvati kroz povijest dolazili na ove prostore – kamen iz Hercegovine, iz Bosne, te Hrvatske. Naš je narod dolazio s različitih prostora u različitim vremenima, ali nikada nije zaboravio gdje pripada. Vi koji jednoga dana budete čitali ovaj zapis, bez obzira na vrijeme koje je prošlo, sjetite se svojih predaka koji su za svoj narod dali sve što su imali i budite hrabri, kao što smo i mi bili. U ovim je temeljima simbolično ugrađeno ime hrvatsko i neka ono bude vječno!«, dio je teksta stavljenog u vremensku kapsulu uz spomenuta tri kamena. Time je ozvaničen početak radova, a tri kamena će biti svečano donesena i sada na otvorenju *Hrvatskog doma – Matice*.

da su uposlenici Hrvatskog nacionalnog vijeća uz svoj redoviti rad, svojim resursima odradili sve: od pribavljanja 30 potrebnih dozvola i taksi, izrade projektne dokumentacije, raspisivanja javnih nabava i koordinacije svim izvođačima – »od cigle do zavjesa i cvijeća«, kako je rekla Vojnić. U radovima je sudjelovalo preko 20 različitih izvođača, što u izgradnji, što u opremanju.

Na pitanje kako će se financirati održavanje kuće, osobito reži je i hoće li nešto pomoći i Srbija, predsjednica HNV-a Jasna Vojnić je rekla:

»Kada se gradio Srpski dom u Vukovaru, zgradu je s milijun eura financirala Vlada Hrvatske i s milijun eura Vlada Srbije. Vjerujem da bi se mogli u skoroj budućnosti slični modeli preslikati i na Hrvate u Srbiji. Za sada troškove rada će, kao i do sada, snositi NIU *Hrvatska riječ* i Hrvatsko nacionalno vijeće.«

Po njenim riječima *Hrvatski dom – Matica* bit će mjesto okupljanja, ne samo profesionalnih ustanova nego i udruga, mladih, djece...

»U pripremi programa trenutno sudjeluje najmanje trideset osoba iz zajednice. Uživamo vidjeti gužvu u našoj *Matici*. Vjerujem da će tako i nadalje ostati. U podrumu smo napravili prekrasan kreativni kutak u kojem će se vjerujem dobro osjećati i mladi i stari i predstavnici udruga kulture i roditelji i odgojitelji«, pojasnila je Vojnić i dodala: »U *Matici* ćemo 30. lipnja imati i svečani blagoslov i useljenje na kojem osim onih s pozivnicama mogu biti nazočni i svi oni koji bi rado bili dio tog svečanog događaja (uz obveznu prethodnu najavu). No, i nakon toga, svaka ideja za okupljanje, manifestaciju, književnu večer ili samo posjet rado ćemo podržati«.

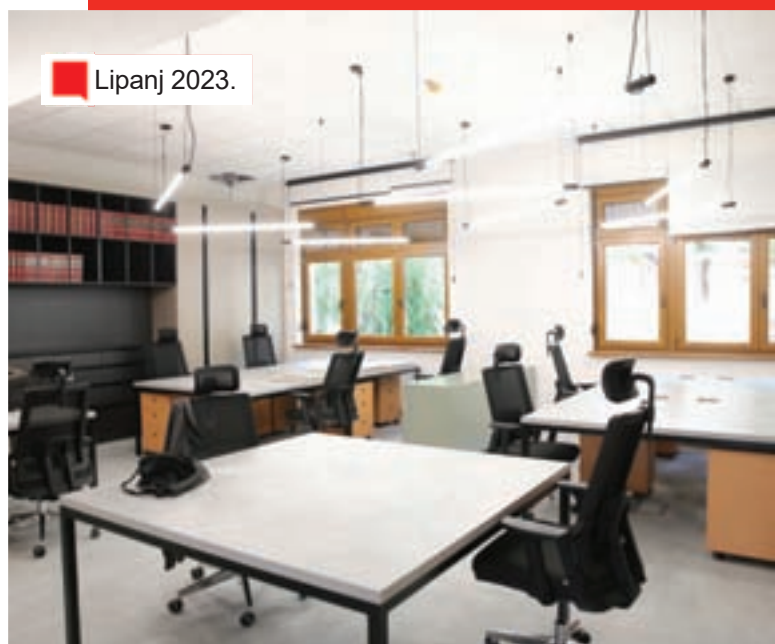
Ž. V.

Ožujak 2022.

Svibanj 2023.

Lipanj 2023.

U HNK-u Osijek predstavljen elaborat »(Ponovni) Osnutak Drame na hrvatskom jeziku u Narodnom kazalištu u Subotici«

Prvi korak povijesnog procesa

»Želja je da kao najveća hrvatska kulturna ustanova u ovoj regiji budemo dionik ovog povijesnog procesa. Uspostava Drame na hrvatskom u Narodnom kazalištu u Subotici je za sve Hrvate u Vojvodini jedan veliki kulturološki korak, odnosno povratak nečemu što je već postojalo«, kazao je Vladimir Ham

Elaborat pod nazivom »(Ponovni) Osnutak Drame na hrvatskom jeziku u Narodnom kazalištu u Subotici« predstavljen je 16. lipnja predstavnicima osječkog Hrvatskog narodnog kazališta i Gradskog vijeća, nakon čega je na sceni spomenutog kazališta u Osijeku Književno-teatarski kružok HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice izveo predstavu *Avaške godine* po tekstu **Milovana Mikovića**, a u režiji **Nevene Baštovanović**. Ideja o ponovnom osnivanju Drame na hrvatskom u Subotici naišla je na izuzetan prijem od strane osječkih domaćina, a intendant HNK-a u Osijeku **Vladimir Ham** je istaknuo kako se u cilju njezina realiziranja može računati na svu moguću njihovu potporu (logističku, tehničku, glumačku).

Potpora HNK-a i Grada Osijeka

Spomenuti elaborat intendantu osječkog HNK-a Vladimiru Hamu i predsjedniku Gradskog vijeća Grada Osijeka **Tihomiru Florijančiću** predstavila je njegova autorica, ujedno i voditeljica KTK-a **Nevena Baštovanović**, uz koju su sastanku prisustvovali i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** te v. d. ravnateljice Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Katarina Čeliković**, predstavnici institucija koji su uz Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji inicijatori ideje o ponovnom osnivanju Drame na hrvatskom u subotičkom Narodnom kazalištu.

Ham je ovim povodom istaknuo kako HNK u Osijeku sa svim svojim resursima stoji iza ove inicijative.

»Želja je da kao najveća hrvatska kulturna ustanova u ovoj regiji budemo dionik ovog povijesnog procesa. Uspostava Drame na hrvatskom u Narodnom kazalištu u Subotici je za sve Hrvate u Vojvodini jedan veliki kulturološki korak, odnosno povratak nečemu što je već postojalo. Ono što ćemo mi staviti na raspolaganje su i svi tekstovi koje imamo u knjižnicama HNK-a, dramatisacije koje se mogu odmah izvoditi, potom naše iskustvo u radu na predstavama, dakle produkcijsko znanje koje je nakupljeno u ovih 117 godina. Također, tu su i naši glumci koji će sudjelovati u tim produkcijama u okviru svojih radnih zadataka u HNK-u. Drago mi je da kao institucija imamo priliku odigrati ovu jednu veliku ulogu za naš narod«, rekao je intendant osječkog HNK-a.

Tihomir Florijančić podsjetio je kako Grad Osijek i Grad Subotica imaju značajnu suradnju od 2004. kroz potpisivanje sporazuma o dobrosusjedskim odnosima te 2010. o jednoj većoj suradnji na razini prijateljstva. Pozdravljajući ovu inicijativu, rekao je da će joj dati punu podršku, »i infrastrukturno, i materijalno, i tehnički, i kroz naše kazalište, Sveučilište i sve drugo što bude bilo potrebno«.

Tomislav Žigmanov ovom je prigodom rekao da su uznapredovale prakse unutar prostora kazališta među vojvođanskim Hrvatima i da se po-

javio jedan kritičan broj ljudi koji može u profesionalnom smislu odgovoriti na izazov da Hrvati u Vojvodini, kao i druge nacionalne zajednice koje imaju svoja profesionalna kazališta, mogu pokrenuti tu inicijativu.

»Danas imamo novu generaciju mladih ljudi koji mogu iznijeti tu inicijativu, konceptualno je dobro osmisлити, a ono što očekujemo od HNK-a jest stručna, logistička i tehnička podrška. U tom smislu i više nego smo zahvalni zbog pozitivnog odgovora intendant Hama i Grada Osijeka, koji će, u skladu sa svojim mogućnostima i resursima, biti od značaja za arktikulaciju te inicijative u Vojvodini.«

On je podsjetio da je povijest kazališnih praksi Hrvata u Vojvodini duga – od sredine 18. stoljeća pri Gramatikalnoj školi Franjevačkog samostana u Subotici, do 1945. godine, kada je osnovano Hrvatsko narodno kazalište koje je prestalo raditi '50-ih godina stapanjem u subotičko Narodno kazalište.

Govoreći o konkretnijem planu u Elaboratu, njegova autorica Nevena Baštovanović je navela da je neophodna profesionalizacija, institucionalizacija kazališnih praksi, jer, kako je istaknula, financiranje i potpora isključivo amaterizmu doprinosi samo getoizaciji hrvatske zajednice u Subotici, odnosno Vojvodini.

»Plan je da, kako već i jeste praksa u Narodnom kazalištu u Subotici, gdje postoje Drama na srpskom i Drama na mađarskom jeziku, po tom principu bude osnovana i Drama na hrvatskom. Nastojali bismo biti kohezivnim faktorom u Kazalištu, gdje bi uz rad lektora za hrvatski jezik gdje bi se krenulo u prve pothvate, dakako važna bila suradnja s profesionalnim kazališnim kućama i trupama iz Hrvatske, gdje HNK u Osijeku vidimo kao veliki oslonac. Proces osnivanja Drame na hrvatskom će biti dug; ako prilike budu pogodne nadamo se da će se već s jeseni riješiti neke administrativne i pravne stvari, onda korak po korak idemo ka stvaranju kadra, a potom i samog ansambla«, rekla je Baštovanović.

Predstava i gluma dostojni profesionalne scene

Predstava *Avaške godine*, koja je ujedno i zaključila ovogodišnju sezonu osječkog HNK-a, oduševila je broj-

nu publiku među kojima je veliki broj bio onih rodom iz naših krajeva. No, prvo smo za dojmove pitali intendant Kazališta Vladimira Hama:

»Ja sam iznenađen koja je to razina profesionalnosti, kakva dobra gluma za nekoga kome to nije profesija. Ovo je nevjerojatno, najiskrenije čestitke, oduševljen sam. Bunjevački govor mi nije blizak, ali sam dovoljno razumio da mogu pratiti radnju.«

A evo i dojмова gledatelja:

»Bunjevački govor mi je izuzetno blizak, budući da sam i sama iz Bačke i uz predstavu sam se vratila u govor djetinjstva, pomalo i zaboravljen. Sretna sam što su me neke riječi vratile mojim precima, korijenima, iskonu, i oduševljena sam i samom predstavom. Rođena sam u Baču, a ovdje sam od '67.«

»Kao Osječanin imam dosta kontakata sa Suboticom, poslovno, a onda se to pretvorilo u brojne prijateljske susrete. Bunjevački govor mi je jako poznat, uživam u njemu, a uživao sam i u predstavi subotičkog ansambla. Jako mi se sviđa vrlo jednostavna scenografija, s minimumom efekata postignut je maksimalan učinak. Predstava je izvrsna i zbilja sam uživao.«

»Glumci su za 10 plus, a na pojedine scene u predstavi su mi krenule suze. U Osijek smo iz Subotice došli prije 30 godina tako da smo osjetili puno tog što je ovdje prikazano.«

»Zanimljiv je taj dio spajanja tradicionalnog i suvremene predstave, scenografije i to mi je bilo posebno dojmljivo.«

Zdenka Pavišić (rođena **Kopilović**), Subotičanka koja je u Hrvatskoj od 2001., o predstavi kaže:

»Jako sam iznenađena, jedna vrlo ozbiljna tematika, vrlo ozbiljan pristup. Gledali smo o vremenu koje je daleko iza nas, a opet je dio svih nas. Jako mi se svidjela predstava, a što se tiče glume, izvrsna je, na visokoj razini. Često se desi da od amatera ne očekujemo takav pristup i onda nas iznenade. Valjda baš zato što im to nije posao, pa se daju u potpunosti i iz srca.«

I. Petrekanić Sič

Nogometni susret reprezentacija hrvatske i srpske manjine

Utakmica u kojoj rezultat nije bitan

»Za našu reprezentaciju prvi puta igralo je pet novih igrača, mladih, kvalitetnih koji su ostali do kraja, nemaju ni 18 godina, jedan tek 16, što je za njih veliko iskustvo, a mi smo dobili igrače za narednih 10 godina«, kazao je Petar Kuntić

U Bijelom Brdu kraj Dalja u prošlu subotu, 17. lipnja, odigrana je prijateljska nogometna utakmica reprezentacija srpske manjine u Hrvatskoj i hrvatske manjine u Srbiji. Pobjedu su odnijeli domaćini rezultatom 4:0 (poluvrijeme 3:0). Utakmicu, koja je bila više od sportskog susreta, pratili su ministri i drugi dužnosnici Hrvatske i Srbije i hrvatske i srpske manjine.

Pobjeda domaćina

Stadion Nogometnog kluba BSK iz Bijelog Brda, drugogligaša hrvatske lige, bio je mjesto susreta dvije reprezentacije. U bijelim dresovima na teren je izašla gostujuća ekipa Nogometne reprezentacije hrvatske manjine u Srbiji, a u plavo-crvenim domaćini. Domaćini su krenuli silovito i u 8. minuti prvi puta zatresla se mreža gostujuće ekipe. Drugi gol domaćini su dali u 20. minuti, a treći s kojim se otišlo na poluvrijeme u 32. minuti. U drugom dijelu utakmice trener reprezentacije hrvatske manjine u Srbiji s nekoliko igrača koje je s klupe uveo u igru pokušao je pojačati napad, ali su domaćini u posljednjoj minuti utakmice dali još jedan gol i konačni rezultat na semaforu bio je 4:0

»Momci su kvalitetniji i bolji. Naši igrači igraju petu-šesti ligu, a njihovi nogomet igraju na profesionalnoj razini, i to se vidjelo i na terenu. Nema druge nego da im čestitamo i pružimo ruku. Na terenu je uvijek najvažniji rezultat, ali na ovoj utakmici to je bilo u drugom planu. Najbitnije je bilo da pošaljemo jednu lijepu sliku. Lijepo su nas dočekali, sve je bilo korektno«, rekao je nakon utakmice kapetan reprezentacije hrvatske manjine u Srbiji **Damir Lukač**.

»Utakmica je bila fer i prijateljska, kako to i biva kada se susretnu naše dvije reprezentacije. Mi smo se malo bolje posložili s našom ekipom koja je uigrana, ali mislim da rezultat nije toliko bitan. Bitan je ovaj naš susret, prijateljstvo. Naše dvije reprezentacije surađuju na *Europeadi*. Od prve *Europeade* kada smo išli u Italiju zajednički smo osigurali sredstva, putovali smo zajedno i to naše prijateljstvo počelo je 2016. i od tada se dalje razvija«, kazao je predsjednik Sportsko-rekreativnog društva Srba u Hrvatskoj **Milan Martinović**.

On je istaknuo da nogometna reprezentacija Srba u Hrvatskoj, za razliku od Hrvata u Srbiji, ima potporu Nogometnog saveza Hrvatske i hrvatske države.

»U Tavankutu smo igrali 2019. i imali smo plan da sudjelujemo u proslavi obljetnice tog kluba, da se uključi i

Nogometni savez Hrvatske, da tim klubovima pokušamo pomoći, ali korona je poremetila planove, pa vidjet ćemo krajem godine da upriličimo tu proslavu», kazao je Martinović.

»Nakon dvije pobjede i jednog neriješenog rezultata na *Europeadi* bio sam siguran da prednost domaćeg terena ekipa Srba iz Hrvatske neće propustiti. Prije utakmice izjavio sam da bih bio zadovoljan i neriješenim rezultatom, ali nažalost nije se to dogodilo. Nismo imali rješenje za njihovog centarfora **Popovića**, izvanrednog igrača koji je dao dva gola. Za našu reprezentaciju prvi puta igralo je pet novih igrača, mladih, kvalitetnih koji su ostali do kraja, nemaju ni 18 godina, jedan tek 16, što je za njih veliko iskustvo, a mi smo dobili igrače za narednih 10 godina. U nogometu se i pobjeđuje i gubi. Mi smo sada izgubili, ali idemo dalje«, kazao je koordinator nogometne reprezentacije Hrvata u Srbiji **Petar Kuntić**.

Utakmica u Bijelom Brdu bila je četvrti susret ove dvije nogometne reprezentacije. Prva utakmica odigrana je

Pripremna utakmica u Tavankutu

Pred susret u Bijelom Brdu nogometna reprezentacija Hrvata u Srbiji odigrala je pripremnu utakmicu u Tavankutu, a susreli su se FK *Tavankut* i nogometna reprezentacija Hrvata u Srbiji. Ova prijateljska utakmica završena je remijem 1:1 (poluvrijeme 1:0).

2016. godine u Vukovaru, 2019. susret je bio u Tavankutu i 2022. godine na *Europeadi* u Austriji.

Utakmica dobre volje

Više od samog rezultata značajan je bio susret dviju manjina, ocijenili su dužnosnici Hrvatske i Srbije koji su pratili ovu utakmicu.

»Ovo je događaj koji nadilazi sportsku razinu. Šaljemo jasnu poruku suradnje dvaju naroda, suradnje dviju država«, kazao je ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog u Vladi Srbije i predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**.

U tom tonu obratila se i ministrica sporta i turizma u hrvatskoj Vladi **Nikolina Brnjac**, koja je istaknula da sport potiče korektnost i zajedništvo.

Ministar sporta u Vladi Srbije **Zoran Gajić** kazao je kako i Srbija i Hrvatska imaju vrhunske sportaše i njihov primjer vodi k uspjehu i miru.

»Ovo je utakmica dobre volje, utakmica posebnog značaja u odnosima dviju država i dvaju naroda«, kazao je predsjednik Srpskog narodnog vijeća **Milorad Pupovac**.

Nogometnu utakmicu u Bijelom Brdu pratili su i potpredsjednica hrvatske Vlade **Anja Šimpraga** i veleposlanica Srbije u Zagrebu **Jelena Milić**.

Nakon utakmice druženje dviju reprezentacija je nastavljeno, a ono što zajednički planiraju je *Europeada* na kojoj će sudjelovati obje reprezentacije.

Z. V.

Josip Jurca, voditelj Velikog tamburaškog orkestra HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume

U srcu mi zvoni tambura

Osim u Zagrebu, svirali smo i u ostalim gradovima u Hrvatskoj i u Srbiji, a u Rumi posljednjih 15 godina, organiziramo dva koncerta godišnje. Također, moram istaknuti da smo s našim solistima snimili nekoliko CD-a i jedan autorski s mojim kompozicijama

Intervju vodila: Suzana Darabašić

U Kulturnom centru u Rumi 27. svibnja održan je koncert Velikog tamburaškog orkestra HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume u povodu obilježavanja 120. obljetnice rada te udruge. Članovi rumske udruge su se te večeri oprostili i od dugogodišnjih članova Društva **Josipa Jurce**, dirigenta tamburaškog orkestra, i **Dušana Stupara**, vokalnog solista. Josip Jurca, dirigent i voditelj Velikog tamburaškog orkestra *Matija Gubec*, poslije 26 godina aktivnog rada u udruzi odlučio je otići u mirovinu i orkestar prepustiti mlađim generacijama. A tijekom proteklih godina obučio je nekoliko naraštaja današnjih vrsnih

tamburaša, skladao mnoge skladbe, napisao je i objavio više autorskih pjesama posvećenih rodnome gradu, Srijemu i Vojvodini i zajedno sa svojim tamburašima nastupao na brojnim koncertima i festivalima, gdje su dobili prestižne nagrade.

► **Iza Vas je 26 godina aktivnog rada u udruzi, ali glazba je mnogo dulje Vaša ljubav, preokupacija. Kada je bio Vaš prvi susret s glazbom?**

Imao sam samo četiri godine kada me je sestra od tete počela učiti svirati harmoniku. Ali, bio sam mali, harmonika teška, držao sam je na stolu i tako sam počeo svirati.

Kada sam krenuo u četvrti razred osnovne škole, roditelji su me upisali na prve sate glazbe kod profesora **Nikole i Tamare Krutikov**. Tu sam dobio dobru osnovu za samo-obrazovanje. Član sam rumske udruge od malih nogu. Moj djed je također bio član udruge od 1925. godine i pjevao je u zboru. Osim njega, članovi udruge su bili i moj otac, pokojni brat, a danas moji sinovi i unuci. To je naša obiteljska tradicija.

► **Ruma je poznata kao grad tamburaša. Stoga je bilo logično da okosnica Društva bude tamburaška sekcija. Tamburaškom glazbom bavite se više od pol stoljeća. Kako ste se odlučili za taj instrument?**

Naši tamburaši su nastupali i davne 1937. godine u vrijeme kada je osnovan Hrvatski tamburaški savez u Osijeku. Tamburicu sam počeo svirati 1964. godine kada je u Rumi osnovan Festival tamburaških društava Vojvodine. Tada sam imao 14 godina. U to vrijeme svirao sam harmoniku, ali sam se priključio orkestru i počeo svirati tamburu. Od tada datira moja tamburaška karijera. Te 1964. godine na festivalu u Rumi je svirao i naš orkestar i imali smo uspješan nastup. Tada su postojala samo dva velika tamburaška orkestra u Vojvodini: naš tamburaški orkestar i tamburaški orkestar *Sloboda* iz Subotice. Aktivno smo radili i vježbali. Godine 1997. sa zadovoljstvom sam prihvatio ponudu Upravnog odbora udruge da budem voditelj Velikog tamburaškog orkestra. Uspio sam okupiti oko 30 talentirane djece i vrlo brzo sam ih naučio svirati. Već poslije nekoliko mjeseci održali smo prvi koncert.

Na CD-u koji smo snimili ima 26 pjesama
mojih autorskih skladbi, koje izvode solisti
iz naše udruge: Dušan Stupar, Katarina Atanacković Horvatić, Marija Ratančić i njen suprug dr.
Ivan Bogdan Dejanović, Zoran Lepšanović. Naša
publika rado pjeva sve te pjesme i vjerujem da će
tako ostati i u budućnosti.

► **Nisu Vam bili strani ni drugi instrumenti, o čemu govore i Vaši angažmani u nekoliko bendova. Vremenom ste postali poznati i široj javnosti. Kako se sjećate tih vremena?**

Na igrankama sam počeo svirati 1964. godine. Igranke su tada bile jedini vid zabave. Svirao sam zajedno sa **Stjepkom Gutom**, svjetski poznatim trubačem. Tri godine smo svirali u našoj mjesnoj zajednici i nakon toga smo dobili poziv da sviramo u nekadašnjem Hrvatskom domu (Domu JNA u Rumi), koji je u to vrijeme bio poznato mjesto za igranke. Tu smo svirali više od 10 godina. S pojavom *Beatlesa* na našim prostorima, počeo sam svirati gitaru. Bio sam član nekoliko bendova, svirao sam po hotelima u Srijemu i na Jadranu, od Umaga pa sve do Hercega Novog. U međuvremenu sam gajio ljubav i

prema tamburi. Ta moja ljubav prema njoj je vremenom rasla i koncem devedesetih potpuno sam se posvetio tamburaškoj glazbi.

► **Kako je bilo raditi s mladim tamburašima?**

Nikada nisam imao problema u radu s djecom. Trudio sam se da s njima nađem zajednički jezik. Nikada nisam bio strog. Trudio sam se da naš rad uvijek bude u lijepoj i ugodnoj atmosferi. Djeca su me dobro prihvatila. Nitko od njih nije odlazio iz orkestra zbog nekog problema nego su uvijek odlazili onda kada im životni uvjeti nisu dopustili da se više posvete tamburi. Najčešći razlozi su bili daljnje školovanje ili zaposlenje u nekom drugom gradu.

► **Iza Vas su brojni nastupi, gostovanja. Koji će Vam nastupi ostati u najljepšem sjećanju?**

Jedne godine smo održali čak 28 koncerata, što se rijetko koji tamburaški orkestar može pohvaliti. Također, imali smo nekoliko zapaženih nastupa u dvorani *Lisinski* u Zagrebu. Jedna od manifestacija je bila *Srijem Hrvatskoj*, na kojoj je nastupio veliki broj sudionika, tamburaša i renomiranih pjevača iz Hrvatske. Najemotivniji koncert je bio u Sigetu u Zagrebu. Najveći dio publike su bili naši Rumljani koji su se preselili u Hrvatsku ratnih devedesetih godina. Bilo je jako emotivno. Budući da se bavim komponiranjem i pisanjem aranžmana i da sam napisao nekoliko zavičajnih pjesama o Rumi, tijekom izvođenja pjesama primijetio sam da je u publici bilo dosta suza. Osim u Zagrebu, svirali smo i u ostalim gradovima u Hrvatskoj i u Srbiji, a u Rumi posljednjih 15 godina organiziramo dva koncerta godišnje. Također, moram istaknuti da smo s našim solistima snimili nekoliko CD-a i jedan autorski s mojim kompozicijama.

► **Vaši koncerti su prepoznatljivi po tome što uvijek počinju i završavaju Vašim autorskim pjesmama. Vjerujete li da će tu tradiciju nastaviti i mlađi naraštaji?**

Koncert uvijek počinjemo pjesmom *Rumo ljepotice*, a završavamo također mojom autorskom pjesmom *Moj kićeni Srijem*, koja je i najpoznatija. Odlučio sam napisati više pjesama o Rumi zato što nije postojala nijedna pjesma o našem gradu i sve one su lijepo prihvaćene. Na CD-u koji smo snimili ima 26 pjesama, mojih autorskih skladbi, koje izvode solisti iz naše udruge: Dušan Stupar, **Katarina Atanacković Horvatić, Marija Ratančić** i njen suprug dr. **Ivan Bogdan Dejanović, Zoran Lepšanović**. Naša publika rado pjeva sve te pjesme i vjerujem da će tako ostati i u budućnosti.

► **Tijekom rada došli ste na ideju da izdate i dvije knjige. Što Vas je ponukalo da to učinite?**

Knjiga *U srcu mi zvoni tambura*, koja nosi ime po mojoj pjesmi, sadrži partiture za tamburaški orkestar. Ona je tiskana 2017. godine. Interesantna je po tome što su u njoj sadržani kompletni aranžmani s mojim autorskim pjesmama, kao i popularnim aranžmanima starogradskih pjesama. Budući da sam se bavio i komponiranjem umjetničke glazbe, u knjizi su i te kompozicije koje su izvođene na festivalima u Rumi. U vrijeme dok je u našoj župi bio župnik **Željko Tovilo**, koji je također pjevao s nama, inspirirao nas je da pjevamo na misama. Tada

sam napisao nekoliko aranžmana koje smo izvodili u crkvi, a na polnočki u crkvi dugi niz godina. Zato sam došao na ideju da napišem knjigu *Katoličke misne i božićne pjesme*. Knjiga je tiskana 2021. godine. Župnik **Ivica Čatić** i biskup **Đuro Gašparović** su nam odobrili tiskanje knjige i nadam se da će ona poslužiti tamburaškim orkestrima, kako kod nas u Srbiji tako i u Hrvatskoj, posebice onima koji sviraju u crkvi.

► **Tijekom svog rada dobitnik ste i više nagrada. Koje biste istaknuli kao najznačajnije?**

Naše Društvo je 2013. godine dobilo Zlatnu povelju **Ive Josipovića**, tadašnjeg predsjednika Hrvatske. Osobno sam dobio nagradu Hrvatskog nacionalnog vijeća **Josip Andrić** za doprinos hrvatskoj kulturi, 2015. godine. One su nam svakako bile poticaj da budemo još uspješniji u daljnjem radu. Nagrada Ive Josipovića me je jako obradovala. Najprije zato što smo je dobili od predsjednika države, a drugo zato što je on vrsni muzičar. Nagrada HNV-a me je također obradovala i drago mi je da su i oni prepoznali moj trud i rad.

► **Kako ste se osjećali na oproštajnom koncertu i jeste li bili zadovoljni onim što su Vam priredili članovi Vaše udruge?**

Bilo je previše emotivno. Planirao sam mnogo toga reći na bini, ali nisam mogao. Iz Društva ne mogu otići, previše sam vremena proveo tu, skoro pola života. U vrijeme dok sam vodio orkestar dobro smo opremili prostorije Društva. Izgradili smo zgradu u dvorištu gdje je na katu prostorija za instrumnete i za vježbanje. Tu se nalazi i ured gdje sam provodio najviše vremena. To je moj drugi dom. Sve moje note su u tom uredu. Cjelokupan moj rad će tamo ostati i vjerujem da će puno značiti članovima udruge.

► **Jeste li zadovoljni kada danas vidite Veliki tamburaški orkestar koga ste ostavili mladim naraštajima?**

Nadam se da će udruga nastaviti kontinuirano raditi. Tim prije što je Veliki tamburaški orkestar preuzeo **Draгутin Škrobot**, koji je završio Muzičku akademiju i svirao je dugi niz godina u našem orkestru. Ambiciozan je i veliki je entuzijast. Uspio je okupiti tamburaše koji su svoje-vremeno prestali svirati i drago mi je zbog toga. Vjerujem da će pod njegovim vodstvom orkestar nastaviti vrijedno raditi, nizati uspjehe i održati kontinuitet rada udruge koji traje 120 godina. Dokle god budem mogao bit ću uz njih i uvijek ću im rado pomoći u svemu.

Potpisan sporazum između HNV-a i Općine Ivankovo

Prijevoz učenika izvjestan u naredne tri godine

U nedjelju, 18. lipnja, potpisan je sporazum između Hrvatskog nacionalnog vijeća i Općine Ivankovo, a ugovor su potpisali predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** i načelnik Općine **Marko Miličević**. Ovim činom izvjestan je način financiranja prijevoza učenika cjelovite nastave na hrvatskom jeziku.

»Hrvatsko nacionalno vijeće izdvaja veliki dio sredstava za obrazovanje djece na hrvatskom jeziku, i to nam je od izuzetne važnosti, jednako kao i kultura, no u obrazovanju ima puno više izazova s kojima se susrećemo. Tako smo prije nekoliko godina pokrenuli prijevoz djece od kuće do škole i nazad. Nikako to ne bismo mogli financirati sami, te nam pomoć iz Hrvatske i u ovom slučaju općina Vukovarsko-srijemske županije puno znači. Inicijativa je počela prije nekoliko godina, a danas smo prešli na jednu višu razinu. Potpisali smo sporazum na tri godine, što znači da ćemo roditeljima moći zasigurno obećati da će biti organizirani prijevoz«, ističe Vojnić i napominje kako je to prijašnjih godina uvijek bilo upitno sve do početka školske godine.

Kako je Vojnić ocijenila, ovo je HNV-u svojevrsna sigurnost i financijska, ali i moralna potpora.

»Prije nekoliko godina pokrenuta je inicijativa potpore Hrvatima u Vojvodini, koju je pokrenuo i s nama o tome razgovarao **Tomislav Žigmanov**. Mi smo to načelno prihvatili, ali možda ne u tolikoj mjeri da o tome dugoročno razmišljamo. Početkom ove godine zahvaljujući pred-

sjednici Vojnić smo razgovarali o toj problematici i zauzeli smo stav kako ćemo to dugoročnije financirati, upravo iz toga da HNV može planirati i kvalitetno provoditi prijevoz djece«, ističe Miličević i napominje kako su ovu inicijativu prepoznali i drugi načelnici općina ove županije.

Po njegovim riječima, ovo je primjer kako to treba izgledati.

»Činjenica je da to nama nije neki novac, na trogodišnjem nivou 6.000 eura, nas neće opteretiti, a djeci i roditeljima u Vojvodini će značiti. Ulaganje u obrazovanje i kulturu koje potičemo i na našim prostorima, je bitno i ovdje poticati. Imamo već ostvarenu suradnju s HKC-om *Bunjevačko kolo* iz Subotice, a svima nam je bitno čuvati baštinu, kulturu i svakako obrazovanje. Uspjeli smo pokrenuti i neke zajedničke prekogranične projekte s *Bunjevačkim kolom* i nadamo se i da ćemo tako nastaviti. Mislim da se malo pažnje posvetilo Hrvatima u Vojvodini i da sada to trebamo nadoknaditi«, istaknuo je Miličević.

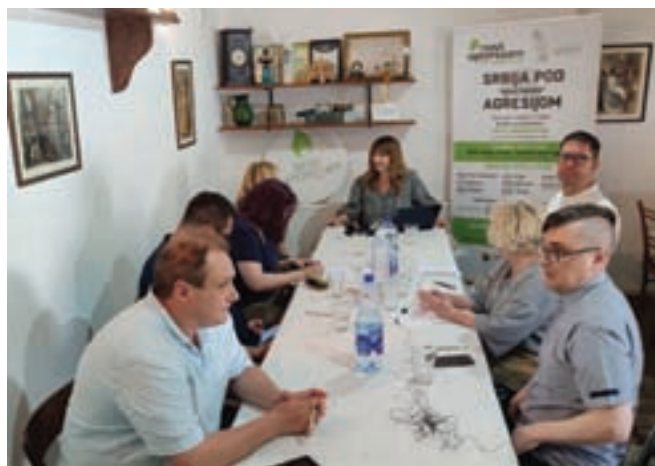
Na godišnjem nivou prijevoz učenika iznosi oko 20.000 eura, što će udruživanjem općina Vukovarsko-srijemske županije biti pokriveno i roditelji će moći računati na siguran prijevoz, što je velika stavka roditeljima, ali i Hrvatskom nacionalnom vijeću.

Kako je najavljeno, ovaj primjer slijedit će i druge općine, te će tako prijevoz za naredne tri godine biti osiguran.

Ž. V.

Umjesto preispitivanja, prikrivanje istine

Okrugli stol u organizaciji pokreta *Novi optimizam*, posvećen analizi proruskog narativa u Srbiji, a u kontekstu agresije Rusije na Ukrajinu održan je u ponedjeljak, 19. lipnja, u prostorijama Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Matija Gubec* u Tavankutu. Istoga dana je u galeriji Udruga održana i izložba ratnih fotografija iz Ukrajine na kojima su prikazane sudbine ljudi i razmjere razaranja gradova, sela, naselja, kulturne baštine... Izložbu je otvorio veleposlanik Ukrajine **Volodimir Tolkač**.

Organizator skupa, predsjednik *Novog optimizma* **Branislav Guta Grubački** rekao je kako je rasprava na okruglom stolu posvećena analizi položaja i stavova Srbije u agresiji Rusije na Ukrajinu i kritičkom pristupu politikama koje udaljavaju Srbiju od EU i vrijednosti mira, slobode i istine.

»Želimo potaći otvorenu i društveno relevantnu razmjenu mišljenja novinara, analitičara, stručnjaka, povjesničara i kulturnih radnika, zasnovanu na činjenicama, s ciljem produbljivanja razumijevanja navedenih tema, kako bi se artikulirali zaključci o proruskom narativu u Srbiji i na koji način takvo stanje promijeniti.«

Na tribini su govorili povjesničarka **Olga Pintar Manojlović**, politolog i novinar **Boris Varga**, novinar **Dalibor Stupar** i sociološkinja **Senka Jankov**. Moderatorica debate je bila novinarka **Anamari Repić**.

Viša znanstvena suradnica Instituta za noviju historiju Srbije iz Beograda Olga Manojlović Pintar je govorila o tome kako je u posljednjih dvadeset godina mijenjan javni prostor u Srbiji.

»Istraživala sam na koji način je od početnog narativa preispitivanja krivice i odgovornosti za ratove došlo do jednog potpuno novog predstavljanja prošlosti, u kojem su neke ličnosti koje su zapravo odgovorne i krive za zločine u devedesetim najednom postali veliki heroji u zajednici. To je u velikoj mjeri rađeno i uz pomoć nekih spomenika koji su stizali kao pokloni iz Rusije, Kazahstana i Azerbajdžana i taj mizanscen u javnom prostoru je

kreirao i jednu novu političku atmosferu koja nije otvorena za preispitivanje društvene odgovornosti nego na protiv za prikrivanje istine. Kada je trebalo razmišljati o tome kako obilježiti prostor Starog sajmišta u Beogradu, kako obilježiti prostor na kome su bile masovne grobnice albanskih civila u Batajnici itd. mi smo izbjegli taj jedan kritički diskurs i okrenuli se prije svega glorifikaciji nekih ličnosti koje zapravo i nisu značajni dio naše kulture«, rekla je Manojlović Pintar.

Manojlović Pintar je rekla kako postavljanje spomenika danas podrazumijeva jedan proces dijaloga, pregovaranja pa nekad i sukobljavanja u pogledu tumačenja prošlosti i što treba obilježiti.

»Ali u pravo u tom procesu pregovaranja stvara se i neki odnos prožimanja i povezivanja ljudi na lokalnu«, rekla je ona.

Na pitanje zašto do sada nisu obilježena mjesta stradanja u logoru Stajićevo, Srijemskoj Mitrovici i drugima u kojima su bili zatočeni Hrvati tijekom rata, Manojlović Pintar je za *Hrvatsku riječ* rekla:

»To su velike i teške teme koje nijedno društvo nije lako provelo. I u Njemačkoj se u proces suočavanja s prošlošću ušlo relativno kasno, krajem šezdesetih, početkom sedamdesetih godina. To je stvar hrabrih pojedinaca, ali i važnih institucija koji znaju ta pitanja postaviti. Pitanja logora i zatvora iz 90-ih koji su postojali na teritoriju Srbije svakako će morati biti otvorena, jer mi ne možemo saznati cjelokupnu istinu o tim ratovima ukoliko to ne bude dio i službenog narativa. I sigurna sam da svi ti prostori moraju biti obilježeni i mislim da su tu lokalne inicijative jako važne, koje moraju na pravi način pokrenuti ta pitanja.«

J. D.

Susret ministra za ravnomjerni regionalni razvoj s predstavnicima medija

Đerlek: »Bez ravnomjernog razvoja regija neće biti ni razvoja države«

»Kada država daje novac, subvencionira neku nerazvijenu općinu, priča se ondje i završi. Vidimo da to ne daje dugoročne rezultate i da nam treba potpuno nova metoda. Trebamo početi iskorištavati resurse koje imamo u određenim regijama i stavljati ih u funkciju razvoja toga prostora«, smatra ministar Edin Đerlek

Ministar bez portfelja zadužen za ravnomjerni regionalni razvoj Republike Srbije **Edin Đerlek** organizirao je u petak, 16. lipnja, u palači *Srbija* radni doručak s predstavnicima medija. Kako je naveo, cilj sastanka bio je upoznati javnost s najznačajnijim aktivnostima Kabineta za naredno razdoblje.

Prema njegovim riječima, Kabinet stavlja akcent na razvoj malih devastiranih područja.

»Ako ne razvijamo naše regije ravnomjerno, ne možemo imati stabilnu ekonomsku priliku niti razvoj i rast države. Ne smiju se razvijati samo Beograd i djelomično Vojvodina, sve regije su važne«, poručio je ministar bez portfelja.

Kulturni i sportski sadržaji

Kao najznačajniju mjeru za razvoj nerazvijenih područja Đerlek je izdvojio nedavno raspisan Javni poziv za prijavu projekata za Program poticanja regionalnog rasta u Republici Srbiji u 2023. godini kojim je omogućeno da se za jedan ili više projekata prijavljuju jedinice lokalne samouprave, samostalno ili u suradnji s akreditiranim razvojnim agencijama. Opredijeljena sredstva za Program iznose 325 milijuna dinara i bit će raspodijeljena kroz 31 projekt od kojih su za Vojvodinu planirana tri.

»Projekti se uglavnom fokusiraju na poboljšanje infrastrukture, prije svega komunalne i cestovne. Važno nam je i poticanje poduzetništva mladih i žena. Na ovaj način pokušavamo oživjeti slabije razvijene krajeve i stvoriti preduvjete za njihov dalji razvoj i rast. Rješavanje tog problema je ključno. U svijetu vlada teška ekonomska situacija, koja se odražava i na Srbiju, naročito na naša devastirana područja. Ona rapidno nestaju i tome trebamo posvetiti više pozornosti, jer su to i pogranična naselja te će sve prerasti i u sigurnosno pitanje u budućnosti«, upozorio je ministar.

Naveo je on kako je važno promijeniti pristup pomoći ovim područjima, jer dosadašnje aktivnosti nisu dale dobre rezultate.

»Kada država daje novac, subvencionira neku nerazvijenu općinu, priča se ondje i završi. Vidimo da to ne daje dugoročne rezultate i da nam treba potpuno nova metoda. Trebamo početi iskorištavati resurse koje imamo u određenim regijama i stavljati ih u funkciju razvoja toga prostora. To ne znači da se trebamo odreći subvencija od države već uskladiti i jedno i drugo kako bi došlo do razvoja«, smatra Đerlek.

Prema Đerlekovim riječima, regionalni razvoj je, pored ekonomskog, i socijalno pitanje jer, kako navodi, ljudi neće ostati u svojem mjestu ako im se osigura dobra cesta. Treba im pružiti i odgovarajući kulturni i sportski sadržaj, jer je upravo dostupnost takvog sadržaja razlog zašto mnogi ruralnu sredinu zamjenjuju urbanom, smatra ministar.

Nova kategorizacija općina

U procesu je izrada nove metodologije kojom će se vršiti kategorizacija općina i gradova kako bi ih na osnovu dobivenih rezultata Vlada adekvatno mogla financirati. Đerlek ističe da je izrada nove metodologije koju radi Kabinet Ministarstva za ravnomjerni regionalni razvoj u suradnji s resornim stručnjacima prijeko potrebna jer je aktualna verzija zastarjela.

»Postojeća metodologija je donesena 2014., a na temelju podataka iz 2012. To znači da mi 13 godina nemamo ažurirane podatke o stupnju razvijenosti naselja, nemamo metodologiju koja utvrđuje adekvatno stanje u općinama i gradovima.«

Zaključio je Đerlek kako je priča regionalnog razvoja kompleksna, na kojoj ne treba raditi samo jedno ministarstvo već cijela Vlada.

J. D. B.

Dužijanca malenih 2023.

Mali čuvari velikog blaga

»Veseli me ovaj veliki broj djece uključen u Dužijancu malenih i to nam daje novu opciju za razmišljanje, kako proširiti igre i organizaciju«, kaže Tanja Dulić

Risarske igre

Euharistijsko slavlje u kojem su djeca aktivno sudjelovala predvodio je katedralni župnik mons. **Stjepan Beretić**, koji je u prigodnoj homiliji usporedio Božju, s našom žetvom. Podsjetio je djecu i na Isusove riječi da je žetva velika, a radnika malo te da i oni sami mogu biti radnici na njivi Gospodnjoj. Pozvao ih je i da zahvale za školsku godinu, kao i za sve uspone i padove koji su je pratili, te da mole za sve ono što je pred njima. Budući da je kraj nastavne godine, mons. Beretić je pozvao djecu i roditelje da se prilikom upisa u narednu školsku godinu ili kod upisa u srednju školu opredijele i za školski vjeronauk.

Nakon svete mise djeca su okupljena na platou ispred katedrale zaigrala *Bunjevačko kolo*, a zatim se uputila na zajednički ručak u HKC *Bunjevačko kolo*, prije kojega su kruh – kao jedan od simbola *Dužijance* predala predsjednici HNV-a **Jasni Vojnić**.

Protekli vikend (17. i 18. lipnja) bio je u znaku *Dužijance malenih*, kada su djeca poput odraslih predvođeni malim bandašom **Davidom Kujundžićem** i malom bandašicom **Sofijom Kovačević** zahvalila za kruh svagdašnji, ali i za kraj školske i vjeronaučne godine.

Mali bandaš i mala bandašica prvi puta su predstavljani na svetkovinu Tijelova, a sada su bili nositelji ove žetvene svečanosti za djecu. Njima su se pridružili i mali bandaši i male bandašice okolnih mjesta u kojima će se u narednom periodu održati seoske *dužijance*, članovi KUD-a **Ivan Goran Kovačić** iz Ivankova i domaćini, članovi HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice.

Nedjeljnom slavlju prethodio je susret djeca na salašu obitelji **Gabriele** i **Grge Tikvickog**, gdje su djeca, njih gotovo 100, uživali u predivnoj prirodi, nekadašnjim igrama i druženju. Za njih su bile organizirane *Risarske igre bez granica* tijekom kojih su se vozila kočijom, pravila *lakumiče*, susrela sa starim predmetima koji su nalaze u muzeju obitelji Tikvicki, upoznala se sa životom risara, te se oprobali u gađanju velikom pračkom i pravljenju »bu-

nara« od *čutaka*. Među njima su proglašeni i oni najbolji i najspretniji, te je tako ekipa *Brojeva* osvojila prvo ekipno mjesto, dok se kao najbolji i najsposobniji sudionik istaknuo **Filip Ivković Ivandekić**. Drugo mjesto je osvojio **Dražen Matković**, a treće **Anja Kožul** iz Ivankova. Iako ne mogu svi biti pobjednici, mogu biti prijatelji.

»Prvi puta smo na *Dužijanci malenih* i puni smo dojmova. Djeca su izuzetno zadovoljna. Zapravo, nemam prave riječi kojima bih opisao dojmove. Domaćini su nam ozbiljna konkurencija u primanju gostiju, jer je sve jako lijepo organizirano i divan primjer zajedništva. Iako dolazimo iz drugog mjesta, pa i države, imamo sličnih običaja i hrane, samo su nam nazivi drugačiji, te su se i naša djeca lijepo uklopila i uključila se u igre. Ovo je suradnja koja je sada dodatno ojačala i vjerujem da će se iz ovoga izroditi brojna prijateljstva i nova druženja, čemu se radujemo«, istaknuo je voditelj dječjeg folklornog odjela KUD-a *Ivan Goran Kovačić* iz Ivankova **Krešimir Mataković**.

S njim se složila i predsjednica OO *Dužijance malenih* **Tanja Dulić** koja je izrazila zadovoljstvo odzivom djece, kako u subotu tijekom *Risarskih igara bez granica* tako i njihovom nazočnošću na svetoj misi. »Veseli me ovaj veliki broj djece uključen u *Dužijancu malenih* i to nam daje novu opciju za razmišljanje, kako proširiti igre i organizaciju, da se mogu i druga djeca uključiti. Vidjeti ovo zajedništvo među djecom je nešto što nam svima koji s njima radimo daje elan da ne trebamo posustati u tome nego se širiti«, rekla je Dulić.

Organizator *Dužijance malenih* je HKC *Bunjevačko kolo*, a održavanje ove manifestacije pomogli su Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Grad Subotica.

Mali bandaš i bandašica

Sofija Kovačević je učenica trećeg razreda cjelovite nastave na hrvatskom jeziku u OŠ *Matko Vuković* u Su-

botici i prvopričesnica župe sv. Terezije Avilske u Subotici. Prvo je od četvero djece u obitelji, a za naš tjednik je rekla kako je jako lijepo biti bandašica.

»Malo je teško, odnosno vruće je u nošnji, ali sam je oblačila već više puta, pa znam da to tako mora. Sve mi se svidjelo. Jučer kada smo imali igre mi se posebno svidjela vožnja kočijom, a danas u crkvi mi je posebno lijepo bilo kada smo prenosili kruh i što smo bili glavni«, kaže Sofija koja je bila obučena u šling, a u tome joj je, kako je rekla, pomogla teta **Marga Lendvai**, koja je i uredila nošnju.

Sofija je članica folklornog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo* i ovo joj nije bila prva *Dužijanca*, nego je već na nekoliko sudjelovala skupa sa svojom obitelji: mamom **Sanjom**, tatom **Danijelom**, te **Davidom**, **Valentinom** i **Lukom**.

I mali bandaš dobro zna što je *Dužijanca*, i to prvenstveno, kako je rekao, zahvaljujući didi **Stipanu**, poznatom risaru. David Kujundžić je također učenik trećeg razreda OŠ *Matko Vuković* u Subotici i prvopričesnik u župi Uskrsnuća Isusova. Najstariji je od troje djece, te ima mlađeg brata **Bogdana** i sestru **Karlu**, a, kako je rekao, na *Dužijanci* je već sudjelovao uz mamu **Marinu** i tatu **Marinka**.

»Bio sam na *Dužijanci* i s mamom i tatom, ali najviše s didom, on me vodi i na *Takmičenje risara*. Sviđa mi se biti bandaš, malo je naporno, ali je lijepo. Nošnja mi je do-

bra i sve mi je udobno«, priča David i napominje kako je mama pripremila nošnju, te je tako bio kao pravi bandaš u čizmama, čakširama, košulji, prsluku, a imao je i šešir.

»Jučer su mi igre bile dobre, baš je bilo zanimljivo, a danas mi je najbolje bilo kada smo prinose kruh. Čekam veliku *Dužijancu*, a poznajem i velikog bandaša i bandašicu, i mislim da će i to biti super.«

Ne preostaje nam ništa nego vjerovati bandašu i bandašici, jer zašto ne bi bilo »super«?

Ž. V.

Etno radionica pravljenja tarane

Ima i tko i na koga prenijeti znanje

»Pravljenje domaće tarane na tradicijski način« naziv je radionice koja je od prije nekoliko godina uvrštena u program manifestacije *Dužijance*. Cilj radionice je pripremiti taranu za *Takmičenje risara* gdje se ona i kuha, ali i predstaviti onima koji ne znaju cijeli proces pravljenja ove tradicionalne hrane bunjevačkih Hrvata.

Radionica je održana 17. lipnja kod Etno salaša Đurđin, tj. u dvorištu župe u Đurđinu, a u organizaciji Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanica*. U radionici je sudjelovalo petnaestak žena iz Đurđina i Subotice.

Brašno i jaja

Sudionici radionice imali su na raspolaganju za pravljenje tarane sve što im treba – brašno, jaja, sol i vodu. Podijelili su se u nekoliko skupina i pravili ju onako kako znaju. Miješali su oštro i meko brašno i u prosjeku na 3 kg brašna dodavali 12 jaja pomiješanih s vodom. Kako nam je rekla **Marija Matković** iz Đurđina, važno je postupno dodavati jaja u brašno u vidu špricanja da se ne bi stvorili grumenovi. Nakon zakuhavanja uslijedilo je prosijavanje tijesta kroz rešetko, tarenje kroz protok i sušenje. Iako je

proces pravljenja bio brzo završen, kuharice ističu da je potrebno još dan-dva da se napravljena tarana osuši.

Pet novih polaznica

Organizatorica radionice **Marija Kujundžić** kaže kako je svake godine, pa i ove, interesiranje za događaj veliko. Ove godine, ističe ona, ima čak pet novih mladih polaznica radionice što ju posebno raduje. Prema riječima Kujundžić, za pravljenje tarane, pečenje kruha i kišeljnice mlijeka za *Takmičenje risara* nije problem naći žene dobrovoljce, dok već za risare koji će kositi ris na spomenutoj manifestaciji nije veliki odaziv.

Tarana koja se pravila na radionici koristit će se za kuhanje tijekom *Takmičenja risara*. Organizatori će natjecateljima osigurati sve sastojke potrebne za kuhanje; pored tarane, dobit će i kobasicu pripremljenu na *Risarskom disnotoru* također u organizaciji UBH-a *Dužijanica*, krumpire, mast itd. Zainteresirani za sudjelovanje u natjecateljskom dijelu programa kuhanja tarane 8. srpnja mogu se još uvijek prijaviti kod **Ivana Piukovića** iz UBH-a *Dužijanica*.

J. D. B.

Prilagoditi vožnju žetvi

Povodom početka žetve Udruženje poljoprivrednih proizvođača Subotice uputilo je apel sudionicima prometa na poseban oprez i prilagodbu brzine uvjetima na cesti.

Podsjećaju kako se preventivnim pregledima, savjetima i otklanjanjem eventualnih kvarova i nedostataka unapređuje zaštita od požara, a može se i djelovati na smanjenje štete ako do požara dođe. Također podsjećaju poljoprivrednike da urade tehničke preglede na svojim radnim strojevima te provjere je li im ispravna svjetlosna signalizacija. Apeliraju na sve poljoprivrednike da ne voze pod djelovanjem alkohola. Skreću pažnju i na Čantavirsku cestu gdje se promet odvija u jednom pravcu s naizmjeničnim propuštanjem semaforom.

Iz Udruženja mole sudionike u prometu na opreznost i da ne obilaze radne strojeve po svaku cijenu.

GRADSKA UPRAVA GRADA SUBOTICE TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO

U skladu s člankom 50. Zakona o planiranju i izgradnji (*Sl. glasnik RS*, br. 72/2009, 81/2009 - ispr., 64/2010 - odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - odluka US, 50/2013 - odluka US, 98/2013 - odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - dr. zakon, 9/2020 i 52/2021) i čl. od 55. do 68. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade planskih dokumenata (*Službeni glasnik RS*, br. 32/19)

Oglašava

JAVNI UVID U NACRT PLANA DETALJNE REGULACIJE SOLARNE ELEKTRANE SNAGE 9999 KW S TRASOM PRIKLJUČNOG KABLOVSKOG VODA I MULTIMODNOG VODA NA TERITORIJU GRADA SUBOTICE

Javni uvid može se obaviti od 26. lipnja do 25. srpnja 2023. godine, radnim danima od 8 do 12 sati, u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1.

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid u Plan u Gradskoj upravi Grada Subotice, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 204 i na zvaničnoj internetskoj stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Primjedbe na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 i 9), od 26. lipnja do 25. srpnja 2023. godine.

Javna sjednica Komisije za planove bit će održana 3. kolovoza 2023. godine u 13 sati u zgradi Stare gradske kuće (u Plavoj sali), Trg slobode br. 1.

Pravne i fizičke osobe mogu pred Komisijom za planove obrazložiti svoje primjedbe koje su u pisanom obliku dostavljene tijekom javnog uvida.

Dužijanica 2023.

U susret događanjima

23. lipnja (danas) – *Priskakanja vatre* na sv. Ivana Cvitnjaka i ove godine bit će održano u dvorištu ispred crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu, s početkom u 19 sati. Program podrazumijeva paljenje i priskakanje vatre, koju će priskakati članovi folklornih skupina, djeca, a mogu i ostali posjetitelji. Uz priskakanje vatre veže se i običaj da mlade djevojke jedna drugoj ispletu vijenac od ivanjskog cvijeća, te će s time na glavi odigrati nekoliko bunjevačkih igara.

2. srpnja – *Dužijanica* u Bajmaku – crkva sv. Petra i Pavla apostola, 10 sati

8. srpnja – *Takmičenje risara* – njiva kraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu, 6.30 sati

9. srpnja – *Dužijanica* u Žedniku – crkva sv. Marka Evanđelista, 9.30 sati

16. srpnja – *Dužijanica* u Tavankutu – crkva Presvetog Srca Isusova, 10.30 sati

22. srpnja – *Dužijanica u Mostaru* – blagoslov i otkrivanje obnovljene spomen ploče u Blagaju,

Tribina – Biskupijski centar Mostar, tijekom dana

Koncert folklornih skupina – Gradski trg, Mostar, 20 sati

23. srpnja – Svečano euharistijsko slavlje – katedrala Marija Majka Crkve u Mostaru, 10 sati

– svečana povorka kroz grad, predaja kruha gradonačelniku – Gradski trg, Mostar, 10.30 sati.

Prijave za put u Mostar

Uz brojne manifestacije u sklopu *Dužijanice 2023.*, jedna od najznačajnijih će svakako biti *Dužijanica u Mostaru* koja će biti održana u periodu od 21. do 23. srpnja. Za sve one koji žele turistički ići u Mostar u tom periodu i podržati održavanje ove manifestacije Hrvatsko nacionalno vijeće uz suradnju s turističkom agencijom organizira aranžman koji u potpunosti prati program *Dužijanice*. Polazak je planiran za 21. srpnja u jutarnjim satima, a povratak 23. srpnja u popodnevnim satima (iza ručka). U aranžman ulazi dva noćenja s doručkom, a cijena je 109 eura. Prijave se primaju do kraja lipnja na telefon 064/6590829 (Denis Lipozenčić).

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 40 35, +381 21 487 43 30
ounz@vojvodina.gov.rs
vojin.jovancevic@vojvodina.gov.rs
gorana.kukobat@vojvodina.gov.rs
KLASA: 128-17-6/2023-01
DATUM: 22. 6. 2023. godine

Na temelju članka 15. Pokrajinske skupštinske odluke o pokrajinskoj upravi (*Sl. list APV*, broj: 37/2014, 54/2014 – drugi propis, 37/2016, 29/2017, 24/19, 66/2020 i 38/2021), članka 6. stavka 3. Pokrajinske skupštinske odluke o ustanovljavanju nagrade Autonomne Pokrajine Vojvodine i pokrajinskih priznanja (*Sl. list AP Vojvodine*, broj: 54/2018), članka 4. i članka 5. stavka 2. Pokrajinske uredbe o postupku za dodjelu pokrajinskih priznanja (*Sl. list AP Vojvodine*, broj: 6/2019), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice upućuje

JAVNI POZIV
za podnošenje prijedloga za dodjelu pokrajinskog priznanja u području obrazovanja
– Priznanje »Đorđe Natošević«

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice upućuje javni poziv svim zainteresiranim predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama, odgojiteljima u predškolskim ustanovama, nastavnicima u osnovnim i srednjim školama i pedagozima i psiholozima u ovim ustanovama u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, da se prijave za Priznanje »ĐORĐE NATOŠEVIĆ«, koje se dodjeljuje za iznimne rezultate postignute u 2022. godini u odgojno-obrazovnom radu.

Pravo predlaganja kandidata za dodjelu pokrajinskog priznanja u području obrazovanja imaju pravne i fizičke osobe.

Pravo na pokrajinsko priznanje ima fizička ili pravna osoba s prebivalištem, odnosno sjedištem u Autonomnoj Pokrajini Vojvodine.

Prijedlog se dostavlja u pismenoj formi s obrazloženjem, podacima o kandidatu i rezultatima njegovog rada postignutim u 2022. godini.

Uz prijedlog se dostavlja i odgovarajuća dokumentacija, koja se poslije odlučivanja o dodjeli pokrajinskog priznanja ne vraća predlagatelju.

Odluku o dodjeli pokrajinskog priznanja donosi Povjerenstvo za dodjelu nagrade Autonomne Pokrajine Vojvodine i pokrajinskih priznanja.

Podnositelji prijedloga obvezno dostavljaju sljedeću POTREBNU DOKUMENTACIJU:

1. Formular – prijedlog za dodjelu pokrajinskog priznanja u području obrazovanja – Priznanje »ĐORĐE NATOŠEVIĆ«, koje se dodjeljuje za iznimne rezultate postignute u odgojno-obrazovnom radu – preuzima se sa stranice www.puma.vojvodina.gov.rs,
2. presliku osobne iskaznice, odnosno očitane osobnu iskaznicu, za kandidata koji je fizička osoba, odnosno izvadak iz odgovarajućeg registra za pravnu osobu, kao dokaz da je kandidat s prebivalištem u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini,
3. presliku potvrde o poreznom identifikacijskom broju – PIB-u – za pravne osobe,
4. dokaz o postignutim rezultatima u području obrazovanja u 2022. godini,
5. profesionalni životopis i
6. preslike NAJZNAČAJNIJIH nagrada i priznanja.

Rok i način dostavljanja prijedloga: Javni Poziv za podnošenje prijedloga za dodjelu pokrajinskog priznanja u području obrazovanja – Priznanje »Đorđe Natošević« traje do 31. listopada 2023. godine. Prijedlozi se dostavljaju poštom preporučeno s naznakom »Javni poziv za podnošenje prijedloga za dodjelu pokrajinskog priznanja u području obrazovanja – Priznanje »Đorđe Natošević«, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad.

Pokrajinsko priznanje u području obrazovanja – Priznanje »Đorđe Natošević« dodjeljuje se 25. studenoga 2023. godine.

Pokrajinsko priznanje dodjeljuje se u vidu diplome i u novčanom neto iznosu od 100.000 dinara s pripadajućim porezima i doprinosima.

Dodatne informacije mogu se dobiti u Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice preko telefona 021/487-4035, 021/487-4330 ili putem elektroničke pošte: vojin.jovancevic@vojvodina.gov.rs ili gorana.kukobat@vojvodina.gov.rs.

POKRAJINSKI TAJNIK
Zsolt Szakállas

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4604
ounz@vojvodina.gov.rs
KLASA: 128-17-7/2023-05
DATUM: 22. 6. 2023.

Na temelju članka 15. Pokrajinske skupštinske odluke o pokrajinskoj upravi (*Sl. list APV*, broj: 37/2014, 54/2014 – dr. propis, 37/2016, 29/2017, 24/2019, 66/2020 i 38/2021), članka 6. stavka 3. Pokrajinske skupštinske odluke o ustanovljavanju nagrade Autonomne Pokrajine Vojvodine i pokrajinskih priznanja (*Sl. list AP Vojvodine*, broj: 54/2018), članka 4. i članka 5. stavka 2. Pokrajinske uredbe o postupku za dodjelu pokrajinskih priznanja (*Sl. list AP Vojvodine*, broj: 6/2019), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice upućuje

JAVNI POZIV
za podnošenje prijedloga za dodjelu pokrajinskog priznanja u području ljudskih i manjinskih prava
– Priznanje »L'UDEVÍT MIČÁTEK«

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice upućuje javni poziv svim zainteresiranim pravnim i fizičkim osobama sa sjedištem u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, za angažiranje i postignute rezultate u području zaštite ljudskih i manjinskih prava, unaprjeđenja tolerancije, jednakosti i ravnopravnosti – Priznanje »L'UDEVÍT MIČÁTEK«, koje se dodjeljuje za rezultate postignute u 2022. godini.

Pravo predlaganja kandidata za dodjelu pokrajinskog priznanja u području ljudskih i manjinskih prava imaju pravne i fizičke osobe.

Pravo na pokrajinsko priznanje ima fizička ili pravna osoba s prebivalištem, odnosno sjedištem u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

Prijedlog se dostavlja u pismenoj formi s obrazloženjem, podacima o kandidatu i rezultatima njegovog rada postignutim u 2022. godini.

Uz prijedlog se dostavlja i odgovarajuća dokumentacija, koja se poslije odlučivanja o dodjeli pokrajinskog priznanja ne vraća predlagatelju.

Odluku o dodjeli pokrajinskog priznanja donosi Povjerenstvo za dodjelu Pokrajinske nagrade i pokrajinskih priznanja.

Podnositelji prijedloga obvezno dostavljaju sljedeću POTREBNU DOKUMENTACIJU:

1. Formular – prijedlog za dodjelu pokrajinskog priznanja u području ljudskih i manjinskih prava – Priznanje »L'UDEVÍT MIČÁTEK«, koje se dodjeljuje za iznimne rezultate postignute u području ljudskih i manjinskih prava – preuzima se sa stranice www.puma.vojvodina.gov.rs,
2. preslika osobne iskaznice, odnosno očitana osobna iskaznica za kandidata koji je fizička osoba, odnosno izvadak iz odgovarajućeg registra za pravnu osobu, kao dokaz da je kandidat s prebivalištem, odnosno sjedištem u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini,
3. preslika potvrde o poreznom identifikacijskom broju – PIB-u – za pravne osobe,
4. dokaz o postignutim rezultatima u području ljudskih i manjinskih prava u 2022. godini,
5. profesionalni životopis i
6. preslike NAJZNAČAJNIJIH nagrada i priznanja.

Rok i način dostavljanja prijedloga: Javni Poziv za podnošenje prijedloga za dodjelu pokrajinskog priznanja u području ljudskih i manjinskih prava – Priznanje »L'UDEVÍT MIČÁTEK« traje do 31. listopada 2023. godine.

Prijedlozi se dostavljaju poštom preporučeno s naznakom:

»Javni poziv za podnošenje prijedloga za dodjelu pokrajinskog priznanja u području ljudskih i manjinskih prava – Priznanje »L'UDEVÍT MIČÁTEK«, Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad.

Pokrajinsko priznanje u području ljudskih i manjinskih prava – »L'UDEVÍT MIČÁTEK«, dodjeljuje se 10. prosinca 2023. godine.

Pokrajinsko priznanje dodjeljuje se u vidu diplome i u novčanom neto iznosu od 100.000 dinara s pripadajućim porezima i doprinosima.

Dodatne informacije mogu se dobiti u Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, preko telefona 021/487-4604 ili putem elektroničke pošte: bojan.greguric@vojvodina.gov.rs.

Pokrajinski tajnik
Zsolt Szakállas

Naši gospodarstvenici (CXLIX.)

Plodovi s tavankutskog piska

»Od jutra jagoda moguće je više zaraditi nego od 50 jutara žita. Naš moto je proizvoditi na maloj površini što više i kvalitetnije. Trudimo se i dva puta ubrati rod s jedne njive, što je, ako uspije, fantastično«, kaže Marinko Dulić

U tradicionalnom ratarskom prostoru Subotice malo je onih koji žive od uzgoja lubenica, dinja, jagoda i praziluka. Takva je obitelj iz Tavankuta **Geze Vukovića** i zeta mu **Marinko Dulića**. Iako odvojena gospodarstva, za sebe kažu da funkcioniraju kao jedno kućanstvo te da se međusobno ispomažu. Muški dio zadužen je za proizvodnju, dok žene robu prodaju na tržnici. Kažu kako često bude posla od jutra do mraka, ali i da sve uspiju sami uraditi.

Iako smo ih zatekli u međusezoni – jagode su prošle, a dinje će početi sazrijevati za tjedan dana – kod naših gospodarstvenika nema odmora. Jagode se vade jer im je druga godina, skida se folija, ore i postavlja nova folija za kasnu sortu dinja koje će plod donijeti u rujnu.

»Ne postoji kultura koju nisam isprobao«

Povrtlarstvo Vukoviću nije prvi poslovni izbor. Radio je kao građevinski tehničar, ali vrlo kratko.

»Vidio sam kakav je terenski život pa sam rekao kad ja već moram biti u prašini, poraniti ujutru da bih stigao na gradilište i vratiti se kasno, bolje ću biti zemljoradnik. U ono vrijeme, 80-ih godina imali smo maksim zemlje. S početka sam uzgajao tradicionalne kulture poput kukuruza i pšenice, da bih se kasnije usmjerio na povrtlarstvo jer je davalo više novaca. Moja majka je bila iz obitelji povrtlara pa sam izgleda to usmjerenje povukao na njih. Supruga **Gorica** i ja povrće smo prodavali na tržnici i brzo smo uvidjeli da gotove pare stižu odatle, samo je važno imati plan proizvodnje i priljev je moguć cijele godine«, kaže Vuković i ističe kako ne postoji povrtlarska kultura koju nije isprobao – paprika, rajčica, krastavac, duhan, luk, cikla, brokoli, cvjetača, jagoda, lubenica, dinja...

Dodaje Vuković i interesantan detalj iz tih 80-ih kad mu se poslovni život umiješao u privatni.

»Kao povrtlar bio sam u Makedoniji s emisijom *Znanje imanje*. Ondje sam upoznao moju buduću suprugu. Nakon godinu dana, stjecajem sretnih okolnosti, otišao sam

po nju i vjenčali smo se«, priča nam zadovoljan Geza.

U vrijeme sankcija 90-ih sjemena je nabavljao u Mađarskoj, a bio je jedan od osnivača Zadruge povrtlara *Tavankutski povrtar* 2006. Kaže kako je zadruga trajala nekoliko godina te da nisu uspjeli plasirati proizvode u inozemstvo.

»Posvetili smo se tada još više tržišnici i da proizvedemo onoliko koliko možemo prodati na našim tezgama.«

Na maloj površini i što kvalitetnije

Dulićeva staza do povrtlara još je interesantnija, s obzirom na to da je na nju došao nakon ženidbe. Poput punca, i Dulić je shvatio da stočarstvo i ratarstvo, kojima se isprva bavio, traže konstantna i veoma velika ulaganja. Prema njegovim riječima, u povrtlarstvu se radi na manjoj površini, s manje skupe mehanizacije, a računica može biti itekako dobra. Od prije nekoliko

godina u asortiman proizvoda uveli su i voće jagodu.

»Od jutra jagoda moguće je više zaraditi nego od 50 jutara žita. Naš moto je proizvoditi na maloj površini što više i kvalitetnije. Trudimo se i dva puta ubrati rod s jedne njive, što je, ako uspije, fantastično.«

Parcela na kojoj proizvode u blizini im je kuće, te je to kako kažu velika prednost jer je ove kulture potrebno obilaziti svaki dan.

»Nema prostora za greške, to se skupo plaća«, navodi Dulić.

Naši gospodarstvenici ističu i kako vode računa o plodoredu. Njiva im je podijeljena u trake. U jednoj je ječam, pa lubenice,

opet ječam, dinje, ječam, jagode pa poriluk. Ne uzgajaju slučajno baš ove kulture. Kažu to je zato što ne dospijevaju u isto vrijeme te zahvaljujući tomu imaju priljev od prodaje gotovo cijele godine.

»U svibnju beremo jagode i sadimo lubenice. Krajem lipnja počinje berba dinja, pa lubenica koje beremo do kraja rujna i onda kasne dinje koje sad sadimo. U listopadu nam stiže poriluk. Ciljamo tako da prodajemo najviše u predsezoni i postsezoni kada su i cijene najbolje, a sezonsku robu držimo kako bismo sačuvali kupce«, priča nam Dulić.

Tezge na dvije tržnice

Svoju robu prodaju isključivo na tržnicama u Subotici. Na Buvljaku imaju tri tezge već 30 godina, a od ove godine povrće prodaju i na subotičkoj tržnici *Proživka*. Iako broj tezgi povećavaju, asortiman na njima smanjuju jer kažu kako neko povrće ne mogu rasprodati na tržnici.

»Te tezge su mi veliki kapital s našim reno-meom koji smo ostvarili prema kupcima. Sve što smo proizveli smo i plasirali na toj tržnici. Kako vrijeme ide, uvidjeli smo da ne možemo proizvoditi tako veliki asortiman pa smo ga i smanjivali i na kraju se iskristaliziralo da trenutačno prodajemo lubenice, dinje i jagode«, kaže Vuković i ističe da proizvode još i poriluk koji prodaju na veliko.

Usprkos trendu pada potražnje robe na tržnicama, Dulić kaže kako su se on i supruga **Maja** usudili proljetos uzeti u zakup još jednu tezgicu, jer su povećali proizvodnju jagoda. Bio je to dobar poslovni korak – prema

riječima Dulića rasprodali su sav urod i pridobili nove kupce.

»Cijena jeste bila niža nego prošle godine, ali rod je bio dobar tako da smo zadovoljni zaradom. Veoma nam je važno i da su kupci zadovoljni, a mislim da jesu jer oni koji su jednom kupili jagode kod nas, vraćali su se svaki dan. Jagode uspijevaju na tavankutskom pijesku i nije ni čudno što mnogi trgovci pišu 'jagoda iz Tavankuta' kako bi privukli kupce. Naša jagoda zaista jeste iz Tavankuta i to je ono što mušterije cijene«, kaže Dulić.

J. D. B.

»Tezge nam često budu male da bismo uspjeli izložiti sve vrste lubenica i dinja koje imamo. Siguran sam da nitko nema toliki asortiman bostana na tržnici kao mi«, ističe Geza.

Što se tiče ponude za ovu sezonu, kaže kako su pripremili po šest vrsta i dinja i lubenica.

Godišnji koncert zboru Odjek

ZEMUN – U Crkvi Uznesenja BDM u Zemunu održan je godišnji koncert pjevačkog zbora *Odjek Zajednice Hrvata Zemuna Ilija Okruglić*. Pjevači su izveli sljedeće kompozicije: *Krist na žalost, Klanjam ti se smjerno, Na nebu moje duše, Božansko srce, Majko ljubežljiva, Milost, Mirno teku rijeke, Jalta i Tvoja zemlja*. Dirigentica je bila **Nina Fuštar**, za klavir je bio **Zoran Đorđević**, a gostovao je i **Andrej Kukuruzar** na violini. Pokrovitelji koncerta bili su Središnji državni ured za Hrvate izvan RH i HNV.

Inače, zbor *Odjek* postoji deset godina, a nastavlja tradiciju istoimena zbora osnovanog daleke 1896. godine.

Koncert flautista iz Nove Gradiške

SOMBOR – Na Svetkovinu Srca Isusova u Karmelićanskoj crkvi u Somboru održan je koncert *Ansambla flauta le pont* iz Nove Gradiške (Hrvatska). *Ansambli flauta le pont* svoju izgradnju započinje 2019. dolaskom Somborke profesorice **Daliborke Krešić** u Novu Gradišku, koja kao glazbenica svoju ljubav i znanje prenosi na mlade. Na kraju koncerta ansambl je odsvirao pjesmu *U tom Somboru*. Ansambl je gostovao u Somboru u sklopu projekta »Flauta uvijek, flauta svugdje«, čiji je pokrovitelj Grad Nova Gradiška. Cilj projekta je uključivanje što većeg broja mladih u stjecanje glazbenih znanja, razvijanje osjećaja komornog muziciranja, osjećaja važnosti vlastitog doprinosa skupini, produbljivanje njihovog stečenog umjetničkog i estetskog iskustva i obrazovanja te uključivanje u glazbeno stvaralaštvo i praktičnu primjenu usvojenih ishoda.

Izložba crteža Ružice Miković Žigmanov

NOVI SAD – U art cafeu *Ordinacija* u Novom Sadu može se pogledati izložba crteža *Igre bjelina* subotičke autorice **Ružice Miković Žigmanov**. U pitanju je kombinacija radova s ranijih samostalnih izložaba i novijih crteža ove slikarice. Svi radovi su realizirani u tehnici akrila i apstraktnih su motiva. Prema riječima autorice, napravljeni su kroz kontrastnu igru crne i bijele boje, vođeni su intuicijom, unutrašnjim doživljajem i svime što je inspirira u danom trenutku.

Art cafe *Ordinacija* nalazi se u centru Novog Sada, u Jevrejskoj ulici broj 4, a radovi će biti izloženi u iduća dva mjeseca.

I. B.

Priskakanje vatre u Đurđinu

ĐURĐIN – *Priskakanje vatre* uoči blagdana sv. Ivana Cvitnjaka bit će održano večeras (petak, 23. lipnja) u dvorištu pored crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu, s početkom u 19 sati. Program podrazumijeva paljenje i *priskakanje vatre*, koju će preskakati članovi folklornih skupina, djeca i ostali posjetitelji. Uz *priskakanje vatre* veže se i običaj da mlade djevojke, jedna drugoj, ispletu vijenac od ivanjskog cvijeća, te će s time na glavi odigrati nekoliko bunjevačkih igara. Organizator manifestacije je UBH *Dužijanca* u suradnji sa župom Svetog Josipa Radnika u Đurđinu.

Tavankutsko kulturno lito: Priskakanje vatre i dječji festival

TAVANKUT – U okviru *Tavankutskog kulturnog lita*, HKPD *Matija Gubec* povodom blagdana Svetog Ivana Krstitelja, u subotu, 24. lipnja, organizira *Priskakanje vatre* ispred etno salaša *Balažević*, s početkom u 20 sati. Ovaj drevni običaj nekada se organizirao po ulicama sela i salašima. Vatra se u večernjim satima palila od svetog Ivana do Petrova. Sada je već polako zaboravljen i rijetko se prakticira, a na njegovom očuvanju radi udruga *Gubec*.

Sutradan, u nedjelju, 25. lipnja, organizira se *XXVIII. Festival dječjeg stvaralaštva* pod nazivom *Djeca su ukras svijeta*. Svečani program započinje u 18 sati na ljetnoj pozornici etno salaša *Balažević* u Tavankutu.

Znanstveni kolokvij o reosnutku Hrvatske drame

SUBOTICA – LXIX. znanstveni kolokvij na temu »(Ponovni) Osnutak drame na hrvatskom jeziku u Narodnom kazalištu u Subotici« bit će održan u četvrtak, 29. lipnja, u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata, s početkom u 18 sati. Predavačica je **Nevena Baštovanović**, master profesorica književnosti i jezika. Na inicijativu i u dogovoru sa ZKVH-om Baštovanović je sačinila navedeni elaborat koji će biti predstavljen na kolokviju. Podsjetimo kako ovo nije prva inicijativa budući da je u proteklih desetak godina bilo nekoliko pokušaja obnove, odnosno stvaranja uvjeta za pokretanje Drame na hrvatskom jeziku pri nekom profesionalnom kazalištu, no sve su, zbog administrativnih onemogućavanja, ostale neostvarene. Cilj ovoga elaborata je obrazložiti i ponuditi način kako na institucionalno primjeren, profesionalno sukladan i jedan obuhvatan način, po modelima kako to imaju druge nacionalne zajednice u Vojvodini, osigurati održivo i trajno rješavanje ponovnoga osnutka Drame na hrvatskome jeziku u Narodnom kazalištu u Gradu Subotici.

Treći spomenik preporoditelju bačkih Hrvata

Otkriveno poprsje Ivana Antunovića u Kalači

Nakon spomenika u Subotici i Baji, bački Hrvati, koji danas žive u dvije države (Srbiji i Mađarskoj) podigli su još jedno trajno obilježje u znak sjećanja na njihova velikana, narodnog preporoditelja i biskupa **Ivana Antunovića** (1815. – 1888.). U pitanju je Antunovićevo poprsje koje je otkriveno 18. lipnja u Kalači na tradicionalni županijski Spomendan biskupa Ivana Antunovića, objavio je *Hrvatski glasnik* iz Mađarske.

Prisjećanje na preporoditelja bačkih Hrvata započelo je u kalačkoj prvostolnici misnim slavljem koje je predvodio vlč. **Josip Štefković**, somborski župnik i predsjednik KD-a *Ivan Antunović* iz Subotice. Nakon mise, u suorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Hrvatske samouprave grada Kalače, u Nadbiskupijskom vrtu otkriveno je poprsje biskupa Ivana Antunovića koje je izradio akademski kipar **Bernard Pešorda** iz Zagreba, autor kipova biskupa Antunovića postavljenih u Subotici i Baji. Nazočnima se prigodnim govorom obratio predsjednik Hrvatske državne samouprave **Ivan Guban**, a o životu i djelu biskupa Antunovića govorio je velečasni **Imre Polják**, santovački župnik i biskupski povjerenik Kalačko-

kečkemetske nadbiskupije za narodnosti. Svečanost su uljepšali Ženski pjevački zbor *Ružice* i Muški komorni pjevački zbor iz Kalače. Uslijedio je kulturni program i nastup KUD-a *Bunjevačka zlatna grana* iz Baje, a zatim druženje uz bajski orkestar *Čabar*.

H. R.

Likovna kolonija *Panon Subotica 2023.*

Od pejzaža do apstrakcija

Likovna kolonija *Panon* jedan je od značajnijih godišnjih projekata subotičke HLU-a *Croart*. Deseti saziv ove kolonije održan je potekloga vikenda u *Sindikalnoj vili* na Paliću. Ove godine sastav sudionika bio je malo drukčiji: okupili su se samo slikari iz Srbije i Hrvatske, a izostalo je sudjelovanje njihovih kolega iz Mađarske.

Uz dvadeset članova domaćeg *Croarta*, na koloniji je sudjelovalo četvero slikara iz udruge *Bel-art* iz Belišća

(Hrvatska) te dvoje gostujućih slikara iz Pančeva i Subotice. Nastalo je više od 30 slika (ulje na platnu, pastel, akril i akvarel) različitih tema i motiva – od realističnih pejzaža i »mrtvih priroda« do apstrakcija.

Koloniju je zatvorio povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović**.

»Vidimo dakle puno tehnika, puno motiva i boja, što pridonosi ukupnom doživljaju. Slike su pokazatelj likovnih stremljena i talenta sudionika kolonije. Izložba s katalogom bit će priređena kasnije ove godine u Subotici. Nadam se da se vidimo i dogodine«, kazao je Kopilović.

Predsjednik HLU-a *Croart* **Josip Horvat** zahvalio se svima koji su pridonijeli realizaciji ove kolonije, prije svega Gradu Subotici koji upravlja *Sindikalnom vilom*. Svečanost zatvaranja kolonije uveličali su tamburaši HGU-a *Festival bunjevački pisama*. Sljedeći »panonski« susret slikara bit će u rujnu u Belišću.

D. B. P.

Godišnji koncert Dječjeg folklornog ansambla HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice

Nastupili su članovi početne, mlađe dječje, starije dječje i predizvođačke skupine, uz pratnju orkestra Centra

Završila se još jedna školska godina. Što su naučili ili usavršili od jeseni do sada, članovi Dječjeg folklornog ansambla HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice prikazali su na koncertu pod nazivom »Okreni se moje kolo malo« koji je priređen ovoga tjedna u dvije večeri, 20. i 21. lipnja, u Velikoj dvorani Centra.

Dvanaest koreografija

Nastupili su članovi početne, mlađe dječje, starije dječje i predizvođačke skupine (uzrasta od vrtića pa do kraja osnovne škole), uz glazbenu pratnju orkestra Centra. Kroz ukupno 12 točaka prikazali su svoje umijeće u izvedbi tradicijskih plesova i pjesama s prostora Srbije, Hrvatske i Mađarske. Uz različite koreografije vezane za plesove bunjevačkih Hrvata (*Cupanica* i druga kola, *Jastuk tanca*, *Bunjevačko momačko kolo* i druge), na programu su se našle i: Rusinske igre iz Vojvodine, Vlaško nadigravanje, *Okreni se moje kolo malo* (pjesme i plesovi Like), Šopske igre, *Posavka sam od glave do pete* (pjesme i plesovi Posavine), Muški mađarski ples (*Férfi tánc*), *Šećem, šećem drotičko* (dječje pjesme, plesovi i brojalice iz Međimurja) i *Zavrzlama* (igre iz Šumadije).

Folklorashe su pripremili voditelj Dječjeg ansambla Centra **Nemanja Sarić** i plesna asistentica **Martina Vojnić Tunić**. Voditeljica pjevanja je **Ines Bajić**, a voditelj orkestra **Zvezdan Bašić Palković**. Garderobijerka je **Ružica Kozma**, tehnička podrška bili su **Dejan Radaković** i **Martin Vukov**, dok je za rasvjetu bio zadužen **Marin Jaramazović**, inače voditelj Folklornoga odjela Centra.

Lijep broj djece

Od kraja prošle godine dječje skupine imaju svoj zasebni koncert, odvojeno od reprezentativnog izvođačkog ansambla čime dobivaju više prostora za predstavljanje publici. Voditelj Dječjeg ansambla Nemanja Sarić navodi kako rijetko koji KUD u Srbiji danas ima dječje ansamble, a da to nisu udruge iz velikih gradova poput Beograda ili Novog Sada.

»Imamo oko stotinu djece raspoređenih u četiri skupine. Posebno nam je značajno što imamo podjednak broj djevojčica i dječaka, jer je dječaka uglavnom manje. Djeca su raspoložena za rad, u hrvatskoj zajednici folklor je dosta popularan, djeca se znaju iz škole, nekima su i roditelji također išli na folklor. Voditelj Folklornog odjela Marin Jaramazović i ja trudimo se folklorne plesove približiti im na suvremeniji način, dodati neke novitete u svijet folklora, da to bude zanimljivije prvenstveno djeci ali i publici. Uskoro idemo na raspust, pa se ponovno okupljamo negdje oko *Dužijance*. Tu polako kreće i nova školska godina te upis novih članova. Godišnji koncert

radimo u dva termina kako bi što više publike moglo vidjeti ono što radimo, ali i da djeca što bolje osjete scenu», kaže Sarić.

Neki koraci teži, neki lakši

Jedna od sudionica koncerta, **Mia Kujundžić** iz starije dječje skupine folklorom se bavi tri godine.

»Sviđa mi se igrati folklorne plesove, večeras nastupam u tri točke. Omiljeni plesovi su mi bunjevački i rusinski. Neki koraci su teži, a neki lakši, ali sve se brzo nauči. Također, i društvo je odlično, tako da se planiram i dalje baviti folklorom«, kaže Mia.

Dražen Matković član je također starije dječje skupine, a na folklor se upisao u rujnu prošle godine.

»Na koncertu ću plesati bunjevačke i mađarske igre. Budući da treniram nogomet, a u koreografiji mađarske igre ima dio s loptom, to mi je omiljena igra. Išao sam s folklorašima u Ivankovo i tamo mi je bilo super. Planiram nastaviti baviti se folklorom«, kaže Dražen.

Predsjednik HKC-a *Bunjevačko kolo* **Lazar Cvijin** izrazio je zadovoljstvo brojem članova u dječjim sekcijama kao i njihovim radom.

»Jako smo zadovoljni pomlađivanjem našeg folklornog ansambla, budući da je smjena generacija neminovnost jer nam članovi odlaze nakon završetka srednje škole. Djeca jako lijepo i kvalitetno rade, trudimo se da i oni češće idu na gostovanja: u proteklom razdoblju bili su u Ivankovu (Hrvatska), bili su nositelji programa *Dužijance male-nih* u Bikovu i Subotici, nastupaju u nedjelju u Tavankutu. Imamo lijep kontinuitet u radu. Možemo reći kako je interes za folklor i dalje živ, i u ovoj eri kada djeca imaju jako puno ponuda za aktivnosti, kada su tu internet i društvene mreže. Potvrda je ovo da ako se djeci pruži jedna kvalitetna ponuda da će oni doći i da će im biti lijepo u našoj udruzi. A nama je važno da djeca odrastaju uz svoju baštinu, ali i baštinu drugih naroda«, kaže Cvijin.

D. B. P.

U Zagrebu predstavljena knjiga *Hrvatska duša Srijema*

Duboki i neizbrisivi tragovi

U organizaciji Kulturnog centra *Dubrava* i Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata u Zagrebu je 17. lipnja u Velikoj dvorani Kulturnog centra *Dubrava* održano predstavljanje druge knjige **Zvonimira Pažina** *Hrvatska duša Srijema*.

Knjiga je izašla prije mjesec dana u Biblioteci *Srijemski Hrvat* Zajednice protjeranih, a u ime nakladnika prisutne je pozdravio njen predsjednik **Ivo Martinović**, podsjetivši da je Zajednica osnovana 1991. u glavnom gradu Hrvatske, kada su Hrvati iz Vojvodine u velikom broju bili prisiljeni napustiti svoj zavičaj u kojem su stoljećima živjeli kao autohtono stanovništvo te svoje utočište pronaći u matičnoj državi.

Bolna sudbina

Martinović je kazao kako knjiga na 328 stranica, kroz četiri cjeline, govori o Srijemu i njegovoj prošlosti i, naravno, o egzodusu srijemskih Hrvata.

»U prvoj cjelini je opisan kratak pregled povijesti Srijema, u drugoj je opisana povijest 47 naselja istočnog Srijema u kojima su u značajnoj mjeri živjeli Hrvati. Treća cjelina je posvećena Zajednici protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, dok posljednja cjelina nosi naslov 'Molitva za Srijem', što je u suštini emotivni oproštaj autora od hrvatskog Srijema, ali istovremeno i opomena da su hrvatski tragovi u Srijemu duboki, neizbrisivi, da se neće zaboraviti vrijeme u kojem su, kako je napisao sam autor, 'naselja Srijema morala pretrpjeti bolnu sudbinu samo zato što su u njima živjeli 'neki' koji se nisu svidjeli 'nekima'«, rekao je Martinović.

Urednik Biblioteke *Srijemski Hrvat* **Mato Jurić** podsjetio je kako se Zajednica u sklopu svojih brojnih aktivnosti bavi i nakladničkom djelatnošću te da je do sada izdala preko 30 naslova. Nastala je iz potrebe poticanja i jačanja identitetske spoznaje stanovništva Srijema, Bačke i Banata, koje je tijekom XIX. i XX. stoljeća bilo sustavno izloženo »zatiranju vjerskih, nacionalnih i kulturnih osjećaja«.

»Ove godine planiramo, osim ove Zvonimira Pažina, objaviti još tri knjige: *Krvavi tragovi velikosrpske ideologije na kraju XX. stoljeća* autora **Zlatka Pintera** te dvije knjige **Ljubice Kolarić Dumić** *Moje srijemske priče – Zašto Kukujevcu?* – drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, i *Uz baku je raslo moje djetinjstvo* – treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje«, rekao je Jurić.

Putovima povijesti

Knjigu *Hrvatska duša Srijema* predstavio je njezin urednik **Zlatko Žužić**, ustvrdivši kako je Pažin, svjestan činjenice masovnog egzodusa srijemskih Hrvata, ali i ostalog nesrpskog stanovništva u ranim 90-im godina-

ma prošlog stoljeća, uložio puno truda, znanja i vremena, »kako bi sjećanjima obilazio napuštena gnijezda slobode, putovao po požutjelim papirima i mirisima davnina koji se iz njih osjetio, promišljeno i oprezno prodirući u prošlost svoga Srijema. Pri tom je bio svjestan opasnosti koja se ne krije samo u tom povratku u prošlost, jer ponekad i sama prošlost neumoljivo pruža mračne kandže prema sadašnjosti, u kojoj su mnogi Srijemci, osim svoje iskrvarili i krv svojih predaka«.

»Ploveći tako najskrivenijim putevima povijesti otvorio je brojna pitanja i rane koje još uvijek previše bole, unio više svjetla u već potamnjele zakutke sjećanja svojih Srijemaca čija su sjećanja poslužila kao neprocjenjivo vrijedan dodatak ostalim povijesnim izvorima svog rodnog zavičaja, natopljenog krvlju i mučenog ratovima«, rekao je Žužić i naglasio kako je posebna vrijednost knjige činjenica da se Pažin, pišući je, koristio isključivo argumentima i činjenicama.

Na kraju predstavljanja Zvonimir Pažin zahvalio se svima koji su na bilo koji način pomogli da knjiga ugleda svjetlo dana, kao i svima koji su pomogli u realizaciji njezine promocije.

Ulomke iz knjige čitala je **Nina Smetko**.

Ivana Andrić Penava / Foto: Boris Čavar

U Šidu obilježen crkveni god i 13. obljetnica HKD-a *Šid*

Minuli rad uskoro u monografiji

U Šidu je 16. lipnja obilježen crkveni god, svetkovi-
na Presvetog Srca Isusova i 13. obljetnica rada
HKD-a *Šid*. Slavlje je počelo u jutarnjim satima
svečanom svetom misom koju je predvodio generalni
vikar Srijemske biskupije **Josip Ivešić** u zajedništvu sa
župnikom domaćinom **Nikicom Bošnjakovićem**, sveće-

je aktivna tamburaška, folklorna i recitatorska sekcija, te
likovni klub koji svake godine organizira likovnu koloniju
u našoj udruzi. Trudit ćemo se biti aktivni i ubuduće. Čitav
naš rad u proteklih 13 godina uskoro će biti objavljen u
monografiji koju priprema **Josip Pavlović**«, istaknula je
predsjednica šidske udruge **Zorica Šafarik**.

Podrška iz Hrvatske

Uz domaćine (starija folklorna skupina HKD-a
Šid), u kulturno-umjetničkom programu predstavili
su se Kulturni centar *Klasje* iz Privlake, KUD *Apše-
vački veseljaci* iz Apševaca i SKUD *Jednota* i KUD
Dura Kiš iz Šida.

»Ova druženja su iznimno važna za njegovanje
hrvatske kulture i običaja. Puno nam znači kada
putujemo izvan granica Hrvatske i kada gostujemo
u susjednim zemljama kako bismo širili svoju kultu-
ru. Ali isto nam je i iznimno važno da se upoznamo
i s kulturom drugih naroda. Drago nam je što smo u
Šidu kako bismo dali podršku našim prijateljima«,
kaže predsjednica i voditeljica KC-a *Klasje* iz Pri-
vlake **Jela Janjić**.

nicima Srijemske biskupije, grkokatoličkim sve-
ćenikima crkve iz šidske općine i svećenikom iz
Tovarnika. S oltara je župljanima poslana poru-
ka da srce Isusovo svima bude riznica mudrosti
i snage i da svi budemo otvorena srca i jačamo
svoju radost.

Trinaest godina

Upravo na proslavi crkvenog goda prije 13
godina, na prijedlog nekoliko entuzijasta iz
Šida, osnovano je HKD *Šid*. Želja župljana bila
je njegovati hrvatsku tradiciju i običaje kroz
djelovanje nekoliko sekcija udruge. Kao i sva-
ki početak, i njihov je bio težak. No, korak po
korak uspjeli su okupiti članstvo i osnovati prvo
folklornu i tamburašku, a zatim i druge sekcije. Iza njih
su brojni nastupi, smotre, revije nošnji, književne večeri i
likovne kolonije.

»Na početku rada sve je išlo dobro. Bilo je puno entuzi-
jazma, puno truda i rada i brojnih nastupa. U 2019. godini
imali smo čak 36 nastupa. Ali, osim uspona bilo je i pado-
va. Nekoliko naših članova je preminulo, mnogi su otišli
na daljnje školovanje i sve se to odrazilo na manji broj ak-
tivnosti. Pojavom koronavirusa 2020. godine prestali smo
s radom. Okupili smo se i počeli aktivnije vježbati prošle
godine nakon manifestacije *Srijemci Srijemu*. Trenutno

Apševački veseljaci i *Klasje* često nastupaju zajedno.

»Ovo nam nije prvi nastup u Srbiji. Prošle godine smo
bili u Petrovaradinu. Nadam se da će se suradnja sa šid-
skom udrugom nastaviti, da ćemo i u budućnosti surađi-
vati. Očekujemo da u kolovozu budu naši gosti na prosla-
vi 10. obljetnice rada naše udruge«, kaže tajnik KUD-a
Apševački veseljaci **Ivan Plavšić**.

Predsjednica Društva zahvalila je svima na podršci da
nastave raditi na očuvanju tradicije i svega što su zapo-
čeli prije 13 godina.

S. D.

Desetljeće i pol samostalnosti

U katedrali sv. Dimitrija, đakona i mučenika u Srijemskoj Mitrovici na jedanaestu nedjelju kroz godinu 18. lipnja molitveno, radosno i zahvalno obilježena je 15. obljetnica uspostave-obnove Srijemske biskupije i uspostave Đakovačko-osječke metropolije. Svečanu svetu misu predslavio je župnik mitrovački, prelat i začasni kanonik mons. **Eduard Španović**.

Tijekom liturgijskog slavlja u prigodnoj homiliji mons. Španović, osvrćući se na naviješteno Evanđelje, pozvao je okupljenu zajednicu da ispuni Kristovu želju i zapovijed – »Molite dakle Gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju«, te je pozvao na »molitvenu akciju« za duhovna – svećenička i redovnička zvanja. Podsjetio je kako je srijemska duhovna njiva kroz dugu povijest rađala obilnim plodom, a da je danas »malo stado« koje treba i dalje radosno i odvažno svjedočiti svoju vjeru u Uskrslog Krista Gospodina i svoju pripadnost Katoličkoj Crkvi i svome rodu.

Na poseban način mons. Španović je podsjetio na važan i povijesni događaj od 18. lipnja 2008. godine kada je apostolski nuncij u Hrvatskoj mons. **Mario Roberto Cassari** priopćio u Biskupskom dvoru u Đakovu u nazočnosti kardinala **Josipa Bozanića**, biskupa Hrvatsko-slavonske crkvene pokrajine, kanonika, dekana, članova Zbora savjetnika, svećenika-profesora, redovnika, redovnica i bogoslova da je Sveti Otac **Benedikt XVI.** ponovo uspostavio Biskupiju Srijemsku – do sada pripojenu »in persona Episcopi« Biskupiji Đakovačkoj, i da je biskupom imenovao mons. **Đuru Gašparovića**, do tada pomoćnog biskupa Đakovačkog, te generalnog vikara s posebnim ovlastima za Srijem.

Uspostavio je Crkvenu Pokrajinu Đakovačko-osječku, te uzdigao biskupiju Đakovačko-osječku na metropolitansko sjedište, dokidajući naslov »bosansku«, a dodavši osječku, jer je Osijek najveće središte Slavonije; dodijelio joj kao sufraganske biskupije Srijemsku i Požešku biskupiju, koje su do tada pripadale crkvenoj pokrajini Hrvatsko-slavonskoj; preuzvišenog mons. **Marina Srakića**, dotadašnjeg biskupa đakovačkog i srijemskog, imenovao je za prvog nadbiskupa metropolita Đakovačko-osječkog.

Također, promijenio je naziv crkvene pokrajine Hrvatsko-slavonske u Zagrebačku crkvenu pokrajinu, s metropolitanskim sjedištem u Zagrebu.

Mons. Španović istaknuo je kako su ove odluke Svetog Oca za Srijemsku biskupiju i Đakovačko-osječku metropoliju povijesne i veoma važne. Također, napomenuo je kako »sve osmišljeno i učinjeno, počevši od umirovljenog nadbiskupa i metropolita mons. Marina Srakića, požeškog biskupa mons. **Antuna Škvorčevića** i srijemskog biskupa mons. Đure Gašparovića, promišljeno je i vizionarsko pastirsko djelovanje, koje je na veliku korist za Srijemsku biskupiju i Đakovačko-osječku metropoliju i za Katoličku Crkvu općenito«. O tome svakako svjedoče godine, prilike i važni događaji koji su nadošli.

Svečanu svetu misu animirao je katedralni zbor *Sveta Cecilija* uz orguljsku pratnju prof. **Dragane Filimonović**. Na kraju misnog slavlja su zbor i puk iz sveg grla i srca otpjevali su himan *Tebe Boga hvalimo!* i pjesmu *Radosno kliči Mitrovico slavna, ti carski grade Sirmijuma ravna!*.

Sara Žurovski

Gerardovo u Somboru

Obljetnica smrti sluge Božjeg oca **Gerarda Tome Stantića** bit će obilježena kao i ranijih godina u karmelićanskoj crkvi u Somboru 24. lipnja.

Raspored toga dana:

u 17 sati je prilika za svetu ispovijed
u 17.30 sati počinje molitva svete krunice

u 18 sati je prigodni program (dodjela nagrada vjeroučenicima)

u 19.30 svečana sveta misa koju predvodi kardinal **Vinko Puljić**, nadbiskup u miru (nakon svete mise bit će zajednička molitva na grobu o. Gerarda).

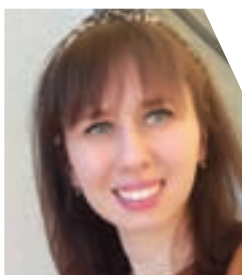
Marijaton do kraja mjeseca

Radio Marija Srbije poziva sve vjernike da podrže ovogodišnji *Marijaton* koji se organizira povodom 20. obljetnice postojanja ove radio postaje u Srbiji. Svaki prilog za potporu i daljnji rad ovog radija na kraju ove akcije bit će udvostručen zahvaljujući jednom donatoru, koji se obvezao i obećao darovati dvostruko od svega što se prikupi.

Vaš doprinos možete uplatiti na broj žiro računa: 160-324873-16 Banca Intesa a.d. s naznakom »Za Marijaton« ili direktno u prostorijama Radio Marije (Matije Gupca 10/1 Subotica) ili svećeniku u župi. Za uplate iz inozemstva može se koristiti paypal anlog: radio-marija.srbija@yahoo.com.

U susret blagdanima

- 24. lipnja – rođenje Ivana Krstitelja
- 29. lipnja – Petar i Pavao
- 2. srpnja – Pohod BDM
- 5. srpnja – Ćiril i Metod
- 9. srpnja – Marija Petković

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Grijeih i spasenje

Božja briga za čovjeka mnogo je veća nego što čovjek sam o sebi zna i može brinuti. Ljudi brinu za prolazno, za ono što baštine na ovome svijetu, a Bog se brine za ljudsku vječnost. Zato je često ljudima teško prihvatiti Božju volju, zato se često Božji planovi razilaze s ljudskim. Čovjekova ograničenost tijelom i svijetom sputava ga u shvaćanju i prihvaćanju savršenog Božjeg nauma koji postoji za svakoga od nas. Ipak, vjernik koji traži Boga u ovome svijetu, koji mu želi služiti i dospjeti u Božje kraljevstvo na nebesima, koliko god da ne razumije Božju volju, koliko god se ono što Bog traži razlikuje od onoga što bi on želio, prihvaća Boga, jer mu vjeruje.

Slobodan izbor

Čovjekovo negodovanje pred Božjim planom i grčevito vezivanje za ovaj svijet potječe od ljudskog pada u grijeh. Adam je još na početku vremena okrenuo leđa Bogu, nasjeo na grešne ponude đavla i sagriješio. Adamovim neposluhom grijeh je ušao u ovaj svijet, ljudska narav je postala slaba i sklona grijehu. A grijehom se čovjek udaljava od Boga. Što je udaljeniji, teže prihvaća Božju ponudu vječnosti, važnije su mu ponude svijeta i udobnost ovozemaljskog života, a sve manje razumije da će tako izgubiti vječnost. Zapravo, o vječnosti ne misli, jer ga grijeh ograničava na ovozemaljsko.

Ali, Pavao nas podsjeća: »Jer ako su grijehom jednoga mnogi umrli, mnogo se obilatije na sve razlika milost Božja, milost darovana u jednom čovjeku, Isusu Kristu« (Rim 5,15). Grijeh čovjeka vodi u vječnu smrt, ali spasenje nam je zavrjeđeno po smrti Božjega Sina, po kojoj se spašavamo za život vječni. Božji Sin iz ljubavi prema čovjeku prihvaća bijedu ljudskoga postojanja, pri-

bližava se čovjeku na najsavršeniji način i na kraju prihvaća muku i smrt radi spasenja grješnika. Božje milosrđe je neizmijerno. On ne procjenjuje čovjeka po njegovom grijehu nego svakom jednako nudi spasenje. To spasenje nije nametnuto, kao što nam ni grijeh nije nametnut. U svojoj slobodi bismo hoćemo li stati na stranu spasenja ili stranu grijeha. Bog nas u svojoj milosti strpljivo čeka.

Teorija nije dovoljna

Da je Krist za nas grješnike umro i tako nam otvorio vrata Raja znamo. No, to znanje ne smije ostati tek u teoriji. Ono nas mora potaknuti na akciju. Vjernik se ne može biti ako se ne djeluje. Teorije Bogu nisu važne. Suvremeni vjernik sve više je vjernik teorije, ali ne i prakse. Poznaje vjerske istine, zna vrijednost Kristove smrti i posljedice Adamova pada u grijeh. No, tako pasivan, ograničen na teoriju, ostaje pod utjecajem Adamovog pada, a sve je udaljeniji od zavrjeđenog spasenja. Iako mu se možda čini da tom pasivnošću ide po srednjem putu između grijeha i spasenja, iako mu se to čini najkomfortnije i najjednostavnije, srednji put ne postoji. Ako se jasno ne svrsta na stranu spasenja, čovjek ostaje na strani grijeha.

Božja riječ neprestano nas poziva da se prenamo iz pospanosti, da se odvažimo djelovati kao vjernici, da se počnemo boriti protiv grijeha i konačno kažemo »Da« vječnosti, koja je za nas plaćena previsokom cijenom Kristove krvi. Ta će nas aktivnost koštati brojnih lagodnosti, koštati će nas mnogih navika. Ali, zar je išta vrjednije od spasenja? Zar Kristova ljubav zavrjeđuje odbijanje zbog prolaznih stvari koje nudi ovaj svijet? Vrijeme je da vjernik konačno shvati koja je vrijednost Kristove žrtve, te da se grijeh ne može pobijediti, ako se borba ne započne.

Družba Kćeri milosrđa – 100 godina u Subotici (II. dio)

Radost darivanja

Mariška je poželjela i sama Isusu za ljubav pomagati siromahe, a svojim imanjem pomagala je ovu mladu siromašnu Družbu

Prikupljanje milostinje po salašima bio je veliki izazov i za samu **Mariju Petković**, koja nije bila naviknuta na vožnju seljačkim kolima i to još po velikoj vrućini. No, imala je uza sebe **Marišku Dulić**, koja je bila uz majku sve vrijeme i brižno ju čuvala.

Kako stoji u spisima, veliku ljubav i požrtvovanost Mariške Dulić majka nikada neće zaboraviti. U tom ophodu po salašima sakupljeno je 70 kvinta žita i sve je razdijeljeno. Kvinta je stara mjerna jedinica, 1 kvinta je 100 kilograma.

Prvo zvanje iz Subotice

Putujući s majkom glavaricom, Mariška Dulić je vidjela brigu i srb koja obuzima Mariju Petković.

U dnevniku Družbe, koji je vodila i sama majka, stoji: »Bila je velika providnost što je upravo Mariška Dulić pošla s majkom u sakupljanje milostinje, jer je ona imala dosta bogate rodbine po salašima koja ih je primila na hranu i prenočište i na njezin poticaj davali bi obilnu milostinju. Ona im je predočavala potrebe i bijedu toga kraja i poratnih siromaštvo, kako je čula od majke i tako ganula njihova srca«.

Također, u spisima stoji i podatak da je majka izjavila: »Da neće nikada zaboraviti veliku ljubav i pomoć Mariške Dulić, ni živioj, ni mrtvoj, jer ju je čuvala i pomagala kao pravi anđeo Rafael u opasnoj vožnji na tim kolima«. Mariška je poželjela i sama Isusu za ljubav pomagati siromahe, a svojim imanjem pomagala je ovu mladu siromašnu Družbu. Nije uvijek naišla na odobravanje rodbine po tom pitanju, ali nije slušala komentare, jer je znala da to radi iz ljubavi prema potrebitima. Zanimljiv je i podatak u kom stoji da Mariška, iako je bila vrlo pobožna, do tada nije htjela poći ni u jedan utvrđeni samostan, jer kako je rekla: »sve koje ona pozna 'gospodski' žive, a da gospođa može biti i kod svoje kuće«. No, sada je upoznala siromašan samostan u koji želi poći i slijediti siromašnog Isusa, te je zamolila odmah majku da je primi u Družbu. Majka joj je tada obećala da će je primiti i prema dogovoru sljedeće go-

dine kad je majka došla u pohod sestrama u Subotici, na povratku pođe s njom u Blato Mariška Dulić, kasnije s. M. Jelisava.

Svjedočanstvo o prikupljanju milostinje

Iz zapisa o važnijim događajima Družbe možemo zaključiti da su Majku u obilasku salaša i prikupljanju milostinje pratile i druge sestre. Prva među njima bila je s. M. Jelisava koja je obilazila salaše u ljeto 1923. godine. U lipnju 1924., s majkom je išla s. M. Serafina, a prikupljanje je nastavljeno i tijekom kolovoza 1925., 1927. i 1928. godine. Milostinja se skupljala i kasnijih godina, a tome svjedoči **Antun Dulić** koji je s bratom od tete **Antom Pokornikom** bio kočijaš majci.

»U to vrime sam bio deranac od 15-16 godina i znam da su mi mama i bačo naredili da tribam vozit časne s konjima i da će se kupit milostinja za sirote. Meni je to ko deranu bilo zanimljivo nji vozit po salašima, a kad su časne kod nas prispavale, brat i ja smo, jel nije bilo mista u salašu, spavali u košari. I nije to nama bilo teško. Dobro se sićam da je časna Petković znala ako nam se koje jaje razlupalo, tra-

žit da joj zamene za čitavo, a ljudi bi se opet sažalili pa bi joj oma dali 10 čitavi«, prisjeća se Dulić.

O obilasku časnih još prije svoje smrti pričala je i **Ruža Dulić**, koja je tada rekla:

»Bila sam dite, ne znam puno detalja, ali znam da su časne dolazile na salaš i da su kod nas i prispavale. Mama **Liza (Elizabeta)** je onda nama daci zapovjerala da moramo bit zdravo dobri i da ne smimo ić u čistu sobu, jel će tamo časne spavat. Nama je to ko daci na salašu bilo štogod, da će nam kogod doć u goste, a zbog čega su one dolazile i kako, nama to nisu ni divanili. Časna Jelisava je bila očeva teta, a imali smo i mi tetu časnu, to je bila s. M. **Regina**, koja je bila očeva sestra, a posli u istom redu imamo i našu rođenu sestru s. M. **Jasnu Dulić**, i još dvi sestre časne koje su u drugom redu. Tako

Sestre koje su djelovale u Subotici

s. M. Emilia Špoljarić

s. M. Anastazija Erdeži

s. M. Matilda Goričanec

s. M. Konstancija Bilokapić

s. M. Emilija Drvodelić

s. M. Cvijeta Mesaroš

da nam boravak časni u kući, odnosno salašu nije bio ništa neobično».

Po sjećanju i priči naših sugovornika ljudi s ovih prostora su imali veliko poštovanje prema redovnicima, osobito prema časnama.

Bez kuće u Monoštoru

Radi poslova Družbe i otpremanja sakupljenog žita, Marija Petković je sa s. M. Serafinom putovala za Suboticu, no na putu je najprije krenula u Monoštor, jer je, kako stoji u spisima, tamošnji župnik molio i tražio da majka glavarica pošalje svoje sestre u njegovu župu, gdje je za njih već sve uređeno i spremno. Zato pođe sama vidjeti o čemu se radi. No, želja naroda i župnika nikada nije ostvarena.

»Dne 5. kolovoza 1925. stigne majka ujutro u Monoštar. Kad ima i što vidjeti. Strašna oluja bijaše tu noć. Išćupala je najdeblja stabla, porušila neke kuće, a nekim pobacala krovove. I krov od velike crkve uništi i baci, usjeve potuče i polomi. Videći Majka tu nesreću i pustoš oko sebe kao da čuje glas – to si ti kriva. Pomisli možda se sotona uznemirio radi dolaska sestara u to mjesto i htjede to spriječiti. I zaista bijaše to. Župnik ih lijepo primi i pokaže sve gdje bi sestre stanovale. Bijaše slabo, ali ne nađe bolje. No, zbog nesreće koja se dogodila tu noć,

narod ni Crkva nisu mogli ništa doprinijeti za sestre. Zato otvorenje filijale u Monoštru nije bilo ostvareno», stoji u podacima Družbe.

Iz Monoštora je Marija Petković putovala za Suboticu, gdje je obišla i ohrabrila sestre, te se uputila u Beograd pitati u Ministarstvu za dozvolu za prikupljanje pomoći za sirotište u Blatu i dozvolu za prikupljanje milostinje. Dozvolu je odmah dobila, te je pozvala sestre iz kuće matice da idu po salašima i sakupljaju milostinju. Za taj pohod je dobila kola s kočijašem od gradske općine za 12 dana. Tada je sakupljeno 80 kvinta žita, a 10 je bilo kupljeno novcem skupljenim u milostinji po Subotici. Majka glavarica je i sad isposlovala besplatan prijevoz do Blata.

Dok je bila u Subotici, posjetila je sestre u *Kolevki* i potaknula ih na ustrajnost u žrtvi i radu oko odgoja siromašne i nejake djece. U tom periodu, od 23. do 28. kolovoza 1925., sve sestre su obavile duhovne vježbe, te im je majka glavarica držala duhovne pouke i poučavala ih ljubavi prema Bogu, ustrajnosti, osobito međusobnoj ljubavi, poniznosti, odricanju i požrtvornosti. Pri završetku duhovnih vježbi sve sestre su obnovile zavjete u prisutnosti majke glavarice. Tada je s. M. **Veronika Bačić** izabrana za nadstojnicu sestrama, a Majka se uputila za Blato, preko Zagreba i Splita.

Ž. V.

Podaci i fotografije korišteni iz arhiva Družbe i osobnih iskaza nastavljaju se

DRUŽBA KĆERI MILOSRĐA 100 GODINA U SUBOTICI

Proslava 100. obljetnice djelovanja sestara
Kćeri Milosrđa TSR sv. Franje
u Subotici :

SUBOTA, 1. SRPNJA 2023.

- 9.30 Simpozij – HKC „Bunjevačko kolo“
- 16.30 Posjet groblju – molitva za pokojne sestre koje su djelovale u Subotici
- 17.30 Euharistijsko slavlje u crkvi sv. Roka – predslavi dr.sc. Mladen Parlov
- 19.00 Kulturno-duhovni program – HKC „Bunjevačko kolo“

NEDJELJA, 2. SRPNJA 2023.

- 11.00 Euharistijsko slavlje u crkvi sv. Roka – predslavi mons. Duro Hranić, đakovačko-osječki nadbiskup i metropolit

O prezimenima bačkih Hrvata (XLVIII.)

Matić

Matići se javljaju u somborskim maticama još davne 1699. godine. Najpoznatiji predstavnik je svakako **Martin Matić** (1876. – 1945.). Njegovi roditelji **Stipan Matić** i **Amalija Radoš** vjenčali su se 29. I. 1872. Stipanovi roditelji **Bariša Matić** i **Barbara Kovačević** vjenčali su se 15. XI. 1837. Martin Matić bio je krupna figura u međuratnoj povijesti bačkih Hrvata. Međutim, njegov životopis slabo je istražen. Za to je dijelom i sam odgovoran. Još prije početka II. svj. rata rasprodao je imovinu u Somboru i preselio u Beograd. Čak ni **Albe Kuntić**, koji je sastavio jedan uradak o Matiću, nije imao ni okvirnu predstavu o životu ovog somborskog velikana. Kuntić je prenglasio Matićev anti-klerikalizam i pripadnost masonskim organizacijama, a zanemario druge segmente.

Biografski podatci

Maturirao je 1897. Studirao je pravo u Pešti i Klužu (Koložsváru). Svibnja 1903. postao je odvjetničkim vježbenikom. Veljače 1911. je zaručio, a prosinca iste godine vjenčao **Sofiju Sredojević** iz Sombora. Siječnja 1913. postavljen je za srpsko-hrvatskog tumača pri Sudbenom stolu u Somboru. Negdje poslije 1921. postao je činovnik Okružnog ureda za osiguranje radnika u Somboru. Negdje 1936. postavljen je za ravnatelja te ustanove. Odlukom Ravnateljstva Središnjeg ureda za osiguranje radnika u Zagrebu, Matić je kolovoza 1937. umirovljen.

Prijateljstvo s Flattovima

Matić je jedno vrijeme boravio u Subotici. Do kolovoza 1901. radio je u pisarnici javnog bilježnika **Viktora Flatta** (1856. – 1920.). Viktor F. je prije bilježničke karijere bio veliki novosadski župan i povjerenik mađarske vlade pri izborima srpskih patrijarha u Srijemskim Karlovcima. Njegov lik (poprsje) nalazi se izložen u Komori javnih bilježnika u Budimpešti. Viktorov otac **Andrija** (1817. – 1885.) je međutim još zanimljivija figura. Etnički Nijemac, radio je prvo kao pekar. Uzdigao se na krilima režima, kojem je glavni pravac davao ministar unutarnjih poslova **Alexander Bach**. Ovaj režim bio je uperen podjednako i

protiv Srba i Mađara. Andrija je radio kao tajnik Carsko-kraljevsko srpsko-banatskog namjesništva u Temišvaru. Srbi su ga smatrali svojim neprijateljem. Poslije ukidanja Bachovog apsolutizma, Andrija je od 1861. do 1866. bio gradonačelnik Subotice. *Subatički glasnik* (od 7. XI. 1874.) piše da je »pod upravom ovog gospodina varoš (Subotica) mnogo natrag posrnula«. Godine 1873. je postavljen za novosadskog velikog župana. Andrija se odlikovao kako zaštitom Novog Sada od poplava, tako i suzbijanjem srpskog rodoljubivog pokreta (Ujedinjena omladina srpska) i njenog vođe **Svetozara Miletića**.

Pokušaj spasa Bajskog trokuta

Sudbonosne 1918. Matić je postao član Narodnog vijeća Srba i Hrvata u Somboru. Također je zastupao spomenuto privremeno tijelo na Velikoj narodnoj skupštini u Novom Sadu 25. XII. 1918. Odlukom Velike narodne skupštine u Novom Sadu od 27. veljače 1919. ušao je u Narodno predstavništvo u Beogradu zajedno s **Josipom Vojnićem Hajdukom**, **Ivanom Evetovićem** i **Blaškom Rajićem**. Ondje je bio predsjednik »bunjevačkog« zastupničkog kluba. Međutim, istupio je iz kluba zbog neslaganja s partijskim kolegama rujna 1919. Dana 25. rujna 1919. »bunjevačka delegacija« iz Bajskog trokuta pod vodstvom Matića kao narodnog zastupnika i velikog župana Baje **Vase Dolinke** otputovala je u Pariz na međunarodnu mirovnu konferenciju. Njen cilj je bila revizija pitanja o Baji i bajskom trokutu u korist Kraljevine SHS. Koncem studenoga 1919. Matić je imenovan vladinim povjerenikom i velikim županom za Baju i okolicu. Koncem srpnja 1920. podnio je ostavku na položaj vladinog povjerenika u Baji u znak

prosvjeda protiv korupcije u srbijanskoj upravi. Međutim, vlada ga nije odmah opozvala, tako da se na položaju održao do svibnja 1921.

Kolekcionar

Matić je bio kolekcionar starih i rijetkih knjiga, ali i »bunjevačkih dokumenta« (isprva pisanih hrvatskom ikavicom). Neke od tih dokumenata je i objavio u *Danici*, hrvatskom tjedniku koji je 1934. izlazio u Somboru. Matić je dokazao da je **Filip Fratričević** koristio leksikon **Andrije Jambrešića** (1706. – 1758.) iz Cesargrada (Hrvatsko zagorje) prilikom sastavljanja oporuke 1813. (*Danica* od 22. III. 1934.). Dakle, Bunjevci su koristili hrvatski pravopis još u 18. i 19. st.!

Ekskurzija za najmlađe učenike

Prva školska ekskurzija se pamti cijeli život, a učenici prvog i drugog razreda cjelovite nastave na hrvatskom jeziku ovo iskustvo stekli su 15. lipnja kada su svi skupa krenuli na jednodnevni izlet. Cijeli dan bio je ispunjen zabavom, druženjem, smijehom, igrama i uzbuđenjem.

Vožnja brodićem u Apatinu bila je prva lokacija koja je oduševila male putnike od kojih su mnogi prvi puta plovili Dunavom. Nakon pristaništa na sigurno tlo mali putnici su nastavili putovanje do Sonte gdje su ih čekali vršnjaci koji izučavaju izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u OŠ **Ivan Goran Kovačić**. Djecu su ugostili ravnatelj škole **Miljenko Dakić** i nastavnica spomenutog predmeta **Tamara Kokai**, koja je organizirala zabavni program u školi.

Članovi udruge KPZH-a **Šokadija** iz Sonte i njihov predsjednik **Mata Zec** bili su domaćini u *Šokačkoj kući* gdje su, između ostalog, djeca imala prilike vidjeti postavku starih šokačkih rukotvorina, namještaja, nošnji i drugih odjevnih predmeta. Posjetili su i mje-

snu crkvu sv. Lovre, gdje ih je dočekaio župnik vlč. **Josip Kujundžić**.

Na putu do doma, djeca su bila i u obilasku Sombora, gdje su svratila i počastila se sladoledom, koji je, kako su rekli, bio odličan.

Po riječima predsjednice Odbora za obrazovanje pri HNV-u **Nataše Stipančević**, cilj ovakvih programa, osim međusobnog upoznavanja i druženja, jeste predstaviti učenicima cjelovite nastave život, kulturu i običaje Hrvata koji žive u drugim mjestima u Srbiji.

Oproštaj od vrtića

Predškolci vrtića u kojima se pripremno-predškolski program odvija na hrvatskom jeziku ovih dana oprostili su se od vrtića i dragih odgojitelja. Svi oni na jesen će prvi puta sjesti u školske klupe i postati đaci. Na završnim priredbama prikazali su dio onoga što su tijekom protekle školske godine naučili i radili, te da su već spremni za školu, za nove obveze i domaće zadaće. Pozdravili su se i s mlađim prijateljima, koje će moći posjetiti u vrtićima, a koji će već sljedeće godine biti s njima u školskim klupama. Uz ovakve priredbe dobro se slažu radost i veselje, ali i tuga i po koja suza.

Ž. V.

OPROŠTAJ

USKORO PONOSNI ĐACI,
DO SADA NAŠI VRTIČANCI!!

PAMTIT ĆEMO DANE MNOGE
TRENUTKE IGRE I SLOGE!

RODITELJSKI PONOS VLADA
ZA ŠKOLU STE STASALI SADA!

BEZBRIŽNE VRTIČKE DVORE
ZAMIJENIT ĆE ŠKOLA, KNJIGE I TORBE.

U SRCU NAM SJETA VLADA,
VOLIMO VAS DJECO DRAGA!
SRETNOST PUTUJTE DALJE
ŠKOLA VAS SADA ZOVE
A U SRCIMA ČUVAJTE
VELIKE VRTIČKE SNOVE!!!

Marina Piuković

Vrtić Petar Pan, Tavankut

Vrtić pri OŠ Vladimir Nazor, Đurđin

Vrtić Marija Petković – Sunčica, Subotica

Vrtić Marija Petković – Biser, Subotica

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Prodaje se trobrazdni plug (14 cola) obrtač *regent* fiksno s predplužnjacima i 2 crtala i 2 kotača u radnom stanju (2.200 eura). Telefon: 064-228-11-00.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

Poklanjam autorsko djelo. 40 inovacija, tehnologija, izuma, poslovnih projekata iz raznih oblasti proizvodnje i usluga. Tel.: 064/499-2342 (viber).

Prodajem kuću za odmor, 40 m² na placu od 500 m², na Hvaru, s dvije sobe, kuhinjom i kupatilom, s namještajem. Kuća je 13 km od Sućuraja, 100 m od glavnog puta. Do mora je 1 km ili 2,2 km. Cijena 45.000 eura. Tel.: 062 205973.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa više.

Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Pokrajinsko tajništvo za urbanizam i zaštitu okoliša, temeljem članka 14. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Službeni glasnik RS*, br. 135/04 i 36/09) objavljuje

OBAVIJEST

o donošenju rješenja o opsegu i sadržaju studije o procjeni utjecaja na okoliš

Pokrajinsko tajništvo za urbanizam i zaštitu okoliša je dana 13. 6. 2023. godine donio rješenje o opsegu i sadržaju Studije o procjeni utjecaja na okoliš za PROJEKT za izgradnju brze prometnice IB reda, granični prijelaz s Mađarskom (Bački Breg) – Sombor – Kula – Vrbas – Srbobran – Bečej – Kikinda – granični prijelaz s Rumunjskom (Nakovo), dionica: granični prijelaz s Mađarskom (Bački Breg), postojeća državna cesta IB reda broj 15 do raskrižja s postojećom državnom cestom IB reda broj 12, s izgradnjom pripadajućih cestovnih objekata (3 propusta, 9 nadvožnjaka, 7 mostova i 1 cestovni objekt preko puta) i servisnih prometnica, izgradnju terminala za teretna vozila, baze za održavanje i prateće infrastrukture, i izmještanje dijela kanala. Nositelj projekta JP *Putevi Srbije*, Bulevar kralja Aleksandra 282, iz Beograda.

Rješenje o opsegu i sadržaju Studije o procjeni utjecaja na okoliš za predmetni projekt može se dobiti na uvid radnim danima od 10 do 14 sati u prostorijama Pokrajinskog tajništva za urbanizam i zaštitu okoliša, Bulevar Mihajla Pupina 16, Novi Sad (prizemlje, ured br. 46), na telefon 021/4874690 ili na upit na adresu olivera.vucinic@vojvodina.gov.rs i natasa.knezevic@vojvodina.gov.rs.

Zainteresirana javnost može izjaviti žalbu na donijeto rješenje u roku od 15 dana od dana objavljivanja ove obavijesti.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji

VAŽI DO 27. 6. 2023.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sati i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Klik putovanja

Za malo

Atena – I. dio

Da se vremena mijenjaju zaslužne su i okolnosti koje živimo. Tako su, u ta neka prošla vremena, moje okolnosti bile takve da sam jurila s jedne na drugu destinaciju. Ova, nova, trenutna vremena su takva da mi izmiču mnoge destinacije, a ljudi oko mene putuju na sve strane. I ne, ne mogu biti zavidna u smislu da mi je krivo što oni putuju, ali uvijek osjetim neku žal što i ja ne idem. Ne mogu tu svoju osobinu ugasiti, pa ne mogu. Ali ono što mogu je da klikćem po tim destinacijama i da ih istražujem klikom.

Atena

Ovaj grad bogova, mitova i legendi ne treba svoju promociju. Na mapi je mnogih, kako poslovnih tako i privatnih i turističkih putovanja. Nalazi se u prefekturi Atika i okružen je planinama Aegalo, Parinta, Penteli i Himatus, od kojih je najviša Parinta proglašena i nacionalnim parkom.

Višemilijunski grčki glavni grad gleda na Egejsko more, ima mnogo atrakcija i pravo je kulturno-povijesno čudo.

Alfa svakog dolaska u Atenu je svakako Akropolj, grad na brdu s kojim sve počinje. Nalazi se na 150 metara nadmorske visine, gdje stoljećima počiva čitav arheološki kompleks građevina. Akropolj je konačan oblik dobio u 5. stoljeću prije nove ere, u vrijeme jednog od najvećih starogrčkih državnika i vojskovođa – Perikla. Akropoljski kompleks čine: Partenon, Erehtejon, Hram Atine Nike, Propilejeva kapija. To znači da već posjetom Akropolja imate priliku vidjeti sve nabrojane znamenitosti.

Partenon je najsavršeniji starogrčki hram, izgrađen je u čast božice Atene. Od prvih temelja do danas ova je građevina preživjela specifične povijesne okolnosti. Njegova gradnja trajala je oko 15 godina da bi konačni rezultat dosegao vrhunac starogrčke umjetnosti u dorskom stilu. Nekoliko puta rušen, pretvoren u kršćansku crkvu, a za-

tim u džamiju, Partenon je uistinu šarolika atrakcija. Iako je više puta rekonstruiran, do danas je ostao dominantna građevina na Akropoli, a ujedno i jedan od najvećih svjetskih spomenika kulture.

Žene kao stup hrama

Šetnja kompleksom Akropole ne smije proći bez posjeta njegovoj najmlađoj građevini, hramu Erechtheion, prepoznatljivom po svojim stupovima u obliku ženskih figura. Kako do sada nisam skrivala, obožavam mitove, legende, sve priče o tome kako se nekada živjelo ili u što se vjerovalo. I koliko god su maštoviti, uvijek dijelom znam kako je to izmišljeno, barem većim dijelom. No, kad je Atena u pitanju, bilo bogovi ili ljudi, vjerujem u svaku priču. Tako se uz Erehtejon vežu priče o karijatidama – kipovima koji su dobili ime po snažnim i lijepim ženama iz Karije s kojima su Grci sklapali brakove. Njihova snaga tijekom perzijske opsade Grčke inspirirala je umjetnike da umjesto stupova na kojima bi počivao cijeli hram Erechtheion klešu simbolične figure i nazovu ih karijatidama. Ukupno šest »sestara« karijatida držale su krov i trijem hrama, sve dok lord **Elgin** nije oskrnavio hram i ukrao jednu od statua. Prema legendi, ostalih pet sestara kipa je plakalo, a oteta sestra je neutješno molila za pomoć. Kasnije je na njegovo mjesto dodan šesti kip. Prema vjerovanju, plač pet sestara neće prestati dok im se ne vrati prava sestra. Šesti ukradeni kip danas se nalazi u Britanskom muzeju u Londonu, a brojne molbe i peticije da se vrati u prvobitno stanje ostale su bez uspjeha.

Još nekoliko zanimljivih priča o Ateni i njezinim građevinama mi neće dati mira dok ih ne podijelim, pa ih ostavljam za naredni broj.

Gorana Koporan

Finale Lige nacija

Nesretni penali

Slabijim izvođenjem udaraca s jedanaest metara hrvatska nogometna reprezentacija poražena je u nedjelju navečer od Španjolske (0:0, 0:0, 4:5) u finalnom susretu završnog turnira najboljih selekcija Lige nacija u sezoni 2022./23. Nakon sretnih završetaka penal serija na svjetskim prvenstvima u Rusiji 2018. i Kataru 2022., ovog puta je »sreća« bila na strani protivnika. Presudili su promašaji **Majera** i **Petkovića**, pa se *vatreni* moraju zadovoljiti naslovom viceprvaka. A bili su nadomak velikom cilju...

Nastup u Nizozemskoj

Generalno gledano niti jedan iole objektivniji navijač ne može biti nezadovoljan nastupom Hrvatske na finalnom turniru najboljih reprezentacija Lige nacija za proteklu sezonu. Velika pobjeda izborna u produžetcima polufinala protiv domaćina Nizozemske (2:2, 4:2) jedna je od najboljih utakmica ove generacije, a snaga povratka nakon nespreno primljenog izjednačujućeg pogotka u posljednjim trenucima najbolje je iskazana dominantnom izvedbom u dodanom dijelu susreta. Plasmanom u finale ispunjen je prvi dio plana izbornika **Dalića** i cijele hrvatske nogometne javnosti, iako to uopće nije bila lagana zadaća. Jer domaćin Nizozemska nije izgubila više od 30 susreta na domaćem terenu (u Rotterdamu), a **Modrić** i *vatreni*, potpomognuti s navijačkim uraganom od 20.000 fanova

na crveno-bijelim tribinama, prekinuli su taj impresivni niz i dokazali svoju kvalitetu. Par dana kasnije stigao je na red i veliki finalni obračun protiv, za Hrvatsku, uvijek neugodnih Španjolaca. Susret je bio dostojan završnice novog velikog natjecanja svih europskih reprezentacija, igrao se tvrdi nogomet na svaku loptu s jasnim usmjerenjem obrane svoga gola. Hrvatsko srce protiv španjolske »tika-take«. I tako punih 120 minuta. Bez golova u regularnom dijelu igre, potom i »čistih mreža« u produžetcima. I onda su, ponovno, došli ti famozni penali koji su svih proteklih godina, ruku na srce, završavali u korist Hrvatske. Nažalost, ovoga puta pobjedi se ispriječio odlični španjolski vratar **Unai Simon** koji je bravuroznim reakcijama zaustavio udarce Lovre Majera i Brune Petkovića i tako odlučio pobjednika. Španjolska slavi, Hrvatska tuguje. Osobito je tužan bio kapetan Luka Modrić, koji je u Nizozemskoj odigrao 2 x 120 minuta (u prvom susretu je zamijenjen u 119. minuti) i na koncu se nije uspio konačno okriti jednim trofejem u najdražem crveno-bijelom dresu s kockicama. A dva puta im je bio tako blizu...

Hrvatska nogometna priča se nastavlja...

Upravo tako. Još jedna medalja s velikih natjecanja (ukupno tri za pet godina u Dalićevoj eri) potvrda je kako i ova generacija ima pravo pretendirati za najviši pijedestal. Prilika je već na Europskom prvenstvu u Njemačkoj

iduće 2024. godine, a prije svega se do tamo treba i stići kroz aktualne kvalifikacije u kojima su glavni rivali Turska i Wales. Ipak, ne treba podcijeniti niti Latviju s kojom se 8. rujna igra doma sljedeći službeni susret (kvalifikacije za EP), a posebice niti gostujući susret 11. rujna kod Armenije (kvalifikacije). Jer, pogledamo li u prošlost kvalifikacijske povijesti *vatreni* su najslabije igrali protiv tzv. malih protivnika (sjetimo se Malte, op. a), a upravo se preko tih već »osvojenih bodova« tek treba stići do velikog natjecanja. Također, slijedi i gostovanje Walesu koji je šokantno uzeo bod na gostovanju u Hrvatskoj, pa sve u svemu slijedi zanimljiva nogometno-reprezentativna jesen i nastavak hrvatske nogometne priče. Hoće li u tim susretima kapetansku vrpcu nositi i *vatrene* predvoditi Luka Modrić znat ćemo u dogledno vrijeme kada se najbolji hrvatski nogometaš svih vremena bude obratio javnosti. Vjerujemo i nadamo se kako mu oproštaj nije na umu...

D. P.

POGLED S TRIBINA

Trava

Bliži se Wimbledon i počeli su turniri na travi, najneobičnijoj od svih teniskih podloga. A na zelenoj, prirodnoj površini za igru hrvatski tenisači su iznimno uspješni unatoč činjenici kako u Hrvatskoj nema niti jednog officijelnog travnatog terena. Nešto slično kao i u skijanju, jer nema se niti visokih planinskih vrhova i snježnih staza ali su godinama sestra (**Janica**) i brat (**Ivica**) **Kostelić** dominirali snježnim bijelim sportom. No, vratimo se tenisu i travi. Dakle, nitko nema točan odgovor otkud Hrvatima takva vještina igre na ovoj specifičnoj podlozi koja se tijekom trajanja turnira često deformira, gubeći svoj prvobitni oblik i formu, ali je činjenica da su itekako dobri na njoj. Davne 1967. godine **Nikola Pilić** je stigao do polufinala Wimbledonu, što je u ono vrijeme bila svojevrsna senzacija za tenisača koji je prije ovoga turnira na travi zaigrao tek nekoliko mečeva. Četvrt stoljeća kasnije (1992.) **Goran Ivanišević** se plasirao u svoje prvo wimbledonsko finale i učinio isto još tri puta (1994., 1998. i 2001.). Tri puta je gubio (**Agassi** i dva puta **Sampras**), da bi konačno u posljednjoj šansi (stigao s pozivnicom kao 125. tenisač svijeta) odigrao cijeli turnir maestralno i u legendarnom, besmrtnom finalu konačno slavio protiv **Raftera** 9:7 u petom setu. Tek da se zna, osvojio je **Zec** još jedan turnir na travi (Manchester 1991. godine pobjedom protiv Samprasa u finalu), a igrao je i izgubio finale Queensa (London, 1997.). Nekoliko godina kasnije **Ivo Karlović** je dva puta uzastopno osvajao naslov pobjednika turnira u Nottinghamu (2007. i 2008.), dok je 2016. godine trijumfirao na turniru u Newportu. Na koncu stižemo do wimbledonskih pobjednika u igri parova (2021.), jednog od najboljih hrvatskih dublova **Nikole Mektića** i **Mate Pavića**. Branitelji naslova stigli su i sljedeće 2022. do finala, ali su poraženi najviše zbog činjenice da je Pavić cijeli susret odigrao sa slomljenom kosti desne ruke. U iznimno uspješnom dublerskom tandemu Nikola i Mate

su osvajali turnire na travi u Eastbornu 2021., 2022.), Queensu (2022.), a prije nekoliko dana slavili su na turniru u Stuttgartu (2023.). Do Wimbledonu slijedi još nekoliko turnira, pa tko zna...

D. P.

Umotvorine

- * Zauzmi se za sebe, i drugi su zauzeti sobom.
- * Duga je uvijek unutar oluje.
- * Zrno pijeska u oku može sakriti cijelu planinu.

Vicevi, šale...

- Ne znam kako da smršavam, a sve sam probala.
- A da probaš manje?
- Molim jednu kutiju bromazepama.
- Imate li recept?
- Da imam recept, sam bih ga pravio.

Mudrolije

- * Nisam zainteresiran natjecati se bilo s kim. Nadam se da ćemo svi uspjeti.
- * Na kraju će sve biti u redu. Ako nije u redu, onda to nije kraj.
- * Možeš promijeniti to što radiš, ali ne možeš promijeniti to što želiš.

Vremeplov – iz naše arhive

Dan zajednice, 2012.

Gustiranje

Piše: Ivan Tumbas

Aldumašče

Niki dan bio u varoši. Koracam po korzi, pa pogledam u nebo opet se oblaci naoblaćuju. Božem prosti, svaki dan kiša. Kako ću ovrć ječam koji je već polego? Odjedared pride me stane nika čovčina, sprva ga nisom pripozno. Moj pajtaš Krešo iz »Zanacke komore« di smo išli na igranke. Sav sam se zbunio, nisam ga vidio tušta godina. Tute se mi izgrlimo i ispozdravljamo. »Joooj, Krešo, kako sam se iznenadio. Di si šta rabotiš?« »Radio sam kod Švaba u Nimačkoj.« »Pa ko ti radi zemlju na Bikovu?« »Izdo sam u arendu, a salaš nam osto na toj gredi pa stoji.« »Ajde, idemo sist u kaku mijanu da se malo ispriopovidamo.« »Krešo, u varoši nema više mijana, samo niki kafici, jel sladoledaroši.« »P' onda očemo u kafic 'Galeriju', tute u Gomboškom sokaku tamo naš svit naučio ić.« »To je tamo priko puta od kuće 'Pučke Kasine'?« Da. Našli smo misto u pročelju. Smistili se, nika curica nas poslužila pićem. »Jeto, Ivša, moj družo, sve mi se privnilo od kako mi moj čiča umro. Nana je davno umrla.« »Znam. Bože, bio sam na sarani, pamtim Krešo kako smo pokisli do gole kože.« »Neg da ti velim, posli čičine smrti razdijeljena je zemlja mojim braćama i sestrama. Nama je osto salaš i zemlja oko njeg. Ti godina bila suša, nije rodilo, p' onda rodilo kugod i sad. Cina mala. Tio sam se zaposlit u kakoj firmi – nisam uspio. Sve mi se okrenilo nataraške. Opravim putovnicu pa odem u bili svit, u Nimačku. Tamo sam bio ezerništer. Svašta znam radit u pravljacini, a najviše sam ziđo kuće. Od jutra do mraka sam radio dok nisam malo novčića skupio, pa došo rad familije. Salaš je pokraden, sve što se dalo odnet je odnešeno. Očo sam u penziju pa smo se ja i Roska vratili na naš salaš. Dica su se tamo zaposlila i ostala.« »E, moj Krešo. Kako si uspio otić u penziju?« »Mani, skrnđavio sam se na gradilištu, pa sam osto bogalj. Vidiš kako idem, ko potpačen. Neg, da ti velim, ja danas plaćam aldumašče.« »Čerez čega?« »E, danas sam posto dida.« »Av, to je najlipča vist što sam danas čuo, i mi čekamo.« Nazdravimo. Isprivrćali smo tu koji čega u divanu, kad zazvoni telefon. Ko me sad zove? Žena: friško dođi. Kaka je sad nevolja? Prikine vezu. Rastanemo se nas dvojca. Sidnem na biciglu pa verglaj furtom na salaš. Sav sam se oznojio kako sam tiro biciglu pod vitar. Uz put mi se čeljad javljaju da stamen koju rič da prodivanimo, al' samo otpozdravim i verglam. S grede vidim niku limuzinu u ledini. Gustoram dok sam ulazio u ledinu, jel su kaki bankari, kogod umro, jel kaki netribaši. Kad sam banio na vrata, gledim kotarica na astalu u plavo okićena. Zet kaže: »postali ste dida«. Dragost velika! Oma smo nazdravili, čestitali. Još kad je kazo da su deranu nadili ime Ivan! Osmih na licima, a suza u oku. Svečanim kristalnim čašicama smo nazdravili. Sve nevolje smo ostavili na stranu. Jeto, zete, ovo mi je najradosni dan. Aldumašče sam pio u varoši s Krešom, kom se rodila unuka, a nama unuk. Od ovog nema lipčeg. Nazdravljali smo više puti. Žure obać svu rodbinu. Ispratili goste, nana i ja zagrljeni radosni s noge na nogu lagano ledinom idemo u salaš. »Gotova je užna.« »Dobro, samo da napojim josag.« Nosim s derme u dva kabla vode. Otvorim gornja vrataca, vidim oždribila se kobila. Av, Bože. Koliko godina sam čeko da imamo podmladak od kobile rase nonius. Vičem radosno »ženo, imamo ždribu.« »A je, cigurno se oždribila dok su gosti tute bili.« Donese žena crvene vunice i okomota oko vrata ždribetu, da ne bi kogod ureko. Čovče moj sad nas dvoje moramo popit aldumašče. Dobro će pasirat prija užne. Unučad kad dođu, oni će nadit ime ždribetu. Tako, čeljadi moja, radosni dan prođe.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Kruva i sigranja

Sidimo u ladovine na po dvora. Fala Bogu, nema komaraca. Vidim Marin mal-mal, gleda u mobilni. Šta li sade gleda stalno, mislim se. A on će, ko da zna šta mi u glave: »Dida, vidi odviše smo uspili u svitu. Najvažniji smo«. Isklištio ja, trepam, nemam riči al uspivam kazat: »Pa u čemu smo toliko uspili u svitu, Marne? U čemu smo mi to najvažniji? Ta nema nas kera za čega ugrist. Kako znam dužni smo i Bogu i ljudma. Stalno nam štagod fali. Stalno štagod vraćamo. Kako kažu na televizoru i našu dicu smo zadužili o-ho-hooo. I kako smo sade i di smo to mi uspili u svitu«. Češe se Marin po glave, vrti glavom. Vidim da sam ga satiro u čošak. Još ću: »Kako to da smo uspili, najvažniji da smo, a ja kad izađem na sokak isto komaraca ko niki dan, i više. Na televiziru digod okreneš nikaka poplava, nikaki miting protiv kogagod. Skupoća i šta sve ni«. I sade mi on počne držat litaniju kako smo dobri u vom, u nom. Kako j' taj, kako kažu, sport štagod odviše važno za čeljad a još više za državu. Pokaziva kako mi kad očemo pobeđivamo sve u svitu i kako nam u sigranju vala nema ravna. Sad ja gledim u njeg, češem se di mi ne srbi. Vrtim glavom. Mislim se kako moj Marin divani ko da j' jio bunike, ludi trava. Bome, baš mi iznenadio ovim divanem. Sa' sam već ko malo i bisan pa ću: »E, sade da ja tebe kažem i pitam. To što j' kogod tamo digod u svitu pobedio od naši pa još skrutio milijune jel tebe lakše sade? Tvoj buđelar veći? Jel od tog ovoj sirotinji bolje? Imu štagod više? Jesu manje gladni? Jel im vekna kruva veća? Jel dicma možu više ponudit za užinu? Ta, ka' smo se probudili potli takog pobeđivanja nama isto, još gorje, a bolje sam onima što imu novaca. Njima uvijek još bolje«. Vidim, spuščo nos. A ja ću dalje: »Nama da j' ponudit kruva i sigranja i onda j' sve rešito. Kako vidim uvijek tako bilo i biće. I onda nas ubeđivu kako smo mi roditi da budemo najbolji, najveći. Da nam niko ništa ne može. Da mi ko možemo i pobeđivamo cili svit. Da smo, oprosti Bože, ko narod s nebesa. E, moj Marne, ta tu nam pripovičku pripovidu od kad znadem za sebe. A od kade ima ovi mirakula, televizora i mobilni, od onda j' još gorje. Ta ponudu nam kruva za par dinči jeftiniji da svako ima i sigranja di pobeđivamo i sve j' rešito. I naši stari, i žena, i dica i ono što j' bilo i što će bit, sve j' rešito. Ko digod pobedimo u tom sportu jel budemo u vr i onda mi slavimo ko da smo ozdravili jel se obogatili. Vražja su to posla, moj Marne. Vrag je izmislio to sigranje i pobeđivanje da b' mi zaboravili da sutra triba radit, bit vridan i pošten, ne lagat, virovat u Boga, naše stare. Kako se ne napregnemo da dicu pravimo već trčimo za kojekakim sigranjem. I dok se mi kobojage radujemo što pobeđivamo tu kogod debelo skruti novčurine. Po države ošlo u druge države. Niki drugi došli nam radit jel nas nema. A nama što smo ostali da j' kruva i sigranja. Dragi Bože, ako si ti ovo smislio baš si nas metnio na kušnju. Mal za kruv i sigranja koliko oš. I tako dovika«. I bome zinio Marin, riči nema.

U NEKOLIKO SLIKA

Dužijanica malenih

Kruv

Među bunjevačkim obiteljima nekada je teško bilo zamisliti obrok bez kruha. Pekle su ga kućanice jednom tjedno u *parasničkoj peći* koja je bila u dvorištu. Zbog velikog broja članova u obitelji trebalo je ispeći nekoliko kruhova odjednom, kako bi im bilo dovoljno narednih sedam dana. Bili su to veliki kruhovi, od 2-3 kg i zbog svojega lopastog oblika zvana su somuni (samuni).

Danas jako rijetko netko peče domaći kruh, naročito ne u *parasničkim pećima* kojih više gotovo nigdje nema. Naš *kruv* također nije iz parasničke peći, ali ga je pekla žena koja je odrasla na njemu i koja ga i danas pravi po potrebi.

Ruža Juhas iz Mirgeša čuvena je risaruša koja je već 19 puta odnijela pobjedu na manifestaciji *Dužijance Takmičenju risara*, a manje je poznato da ona svake godine za tu prigodu ispeče i po 10 somuna dan-dva ranije! Somun ili kruh služi se na *Takmičenju risara* u sklopu risarskog ručka uz slaninu i *kiselnu* te je to ujedno i prilika da mlađi naraštaji vide kako je kruh nekada izgledao.

Domaću kruh, osim što je okruglog oblika, treba imati rupicu odgore, koja se zove pupak. Kada smo starije upitali zašto kruh ima pupak, uslijedio je brz odgovor: »A zašto vi imate pupak?«. Malo nam je jasnije bilo zašto je nekada bilo *in* imati zagorjeli kruh. Crna kora skinuta s kruha nije se jela, nego se mrvila u mlijeko i tako se dobivala bijela kava.

Sastojci:

2 svježa kvasca
2 jušne žlice soli
17 dl vode
1 kg mekog brašna
1 kg oštrog brašna

Priprema:

Pripremiti veliku posudu. U nju izmrviti kvasac i sipati oko pola litre mlake vode. Sačekati 10-ak minuta da kvasac krene. Dodati brašno, miješano meko i oštro, sol te vodu postupno. U početku tijesto treba biti ljepljivo, mekano da bi tijekom zakuhanja postajalo glatko. Nakon što se formira kompaktna smjesa ostaviti pokriveno u posudi na sat vremena da se digne.

Nakon što je odstajalo razvući tijesto debljine oko 5 cm te oblikovati u veknu. Ostaviti ponovno da odstoji nekoliko minuta. Veknu presaviti te staviti u tep-siju. Odgore probušiti veknu palcem, kako bi se napravila rupa, takozvani pupak.

Kruh peći dok dobro ne porumeni, oko sat i pol. Pećnicu u početku ugrijati na 100 stupnjeva. Ne smije biti jako vruće, jer kruh neće moći rasti. Postupno stupnjeve povećavati na 150, 200 i tek na kraju na 250 stupnjeva. Pečeni kruh premazati vodom, »umiti ga« te umotati u krpu. Čuvati u krp i najlon vreći.

KuHaR tradicijskih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

*** INOZEMSTVO**

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22

VOJVOĐANSKA BANKA

AD MS FIL. SUBOTICA

IBAN: RS35325960160000218862

NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
 - 6 meseci po 1 dinar ili
 - 12 meseci sa 50% popusta

Astra
Telekom

011 44 22 009

23. VI.

- ◆ ***Svečanost otvorenja
Hrvatskog doma – Matice***
- ◆ ***Svečana akademija proslave
Dana rođenja biskupa Ivana Antunovića***

*Live prijenos događaja možete pratiti
na FB i IG stranici „Hrvatske riječi“!*

30. VI.

- ◆ ***Polaganje vijenaca na spomenik
biskupu Ivanu Antunoviću***
- ◆ ***Blagoslov i useljenje u
Hrvatski dom – Maticu***

*Zbog sigurnosnih razloga, velikog broja uzvanika
i dolaska predstavnika vlasti Republike Hrvatske
i Republike Srbije prisustvovanje događajima moguće je
isključivo za pozvane i akreditirane sudionike.*